

Styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds berättelse över fondens verksamhet och förvaltning under 2010

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	1
Förord.....	3
Översikt över den forskningsstödjande verksamheten under 2010	5
Stödformer och arbetssätt.....	5
Beviljade forskningsanslag	7
Områdesgrupper.....	17
Riktade satsningar	19
Internationellt samarbete	26
Samarbete med riksdagen.....	28
Rönnebergsska donationerna.....	29
Nils-Eric Svenssons fond	29
Bidrag till lokalkostnader och indirekta kostnader	29
Information, webbplats och årsbok	30
Uppföljning och utvärdering	31
Förvaltningsberättelse	34
Den finansiella verksamheten – tio år i sammandrag.....	42
Tabell 1 Finansiellt resultat (KSEK)	45
Resultaträkning (KSEK).....	47
Balansräkning (KSEK).....	48
Kassaflödesanalys (KSEK)	50
Redovisnings- och värderingsprinciper.....	51
Värdering materiella anläggningstillgångar	51
Värdering finansiella anläggningstillgångar.....	51
Värdering omsättningstillgångar	52
Värdering skulder.....	52
Beviljade forskningsmedel.....	52
Eget kapital	52

Noter (belopp i KSEK)	54
<i>Bilaga</i>	
Balansposters bokförda värde och jämförande marknadsvärden (KSEK)	67

Förord

Denna *Årsberättelse* från Riksbankens Jubileumsfond (RJ) har två delar. Redogörelsen för RJ:s olika insatser för forskningen inleder. Därpå följer förvaltningsberättelsens genomgång av finansförvaltning och ekonomi. Båda illustrerar att 2010 blev ett innehållsrikt år. I Sverige var både statsfinanser och börsutveckling starka. Men i omvärlden såg vi dramatiska bevis på att svagheterna i den underliggande ekonomin ingalunda var undanröjda. RJ har med en blandning av skicklighet och tur än så länge klarat finanskrisen bra. Bokslutet för 2010 visar att tillgångarnas marknadsvärde vid årets slut översteg 10 miljarder kronor. Det är högre än sommaren 2007, då nedgången på världens börser inleddes. Det goda resultatet innebär att det fortsätter vara möjligt att öka ambitionerna och göra nya satsningar. Under 2010 uppgick de beviljade forskningsanslagen till nästan 350 miljoner kronor.

Det är nödvändigt att RJ noga följer vad som sker i omvärlden och tar hänsyn till utvecklingen i sitt beslutsfattande. Detta gäller både finansförvaltning och forskningsstöd. Internationaliseringen medför att skälen för samarbete mellan forskare i Sverige och andra länder stärks. Forskning om de s.k. stora utmaningarna, dvs. säkerhetspolitik, klimat, demografiska förändringar, energi och naturresurser, gör det nödvändigt att kunna finansiera samarbeten mellan forskare från flera länder, eller rent av världsdelar. RJ fortsätter att på skilda sätt bidra till den europeiska forskningspolitiken och till det internationella vetenskapliga samarbetet. Särskilt viktigt är att RJ i alla sammanhang artikulerar humanioras och samhällsvetenskapens vikt och värde.

Under 2010 granskade Riksrevisionen ett stort antal forskningsstiftelsers – bl.a. RJ:s – beredskap inför finanskrisen. Det är bra att Riksrevisionen tar sådana initiativ. Analysen visar att RJ:s placeringspolicy håller hög kvalitet och att RJ har haft god beredskap också för dramatiska svängningar. Rapporten ger forskningsstiftelserna konkreta förslag till ytterligare åtgärder.

RJ fortsätter att utnyttja sin handlingsfrihet genom att arbeta probleminriktat och flexibelt. Vi kan inte göra allt, utan måste fokusera och använda ett begränsat antal stödformer. Den forskare som i hård konkurrens får ett anslag från RJ ska kunna koncentrera sig på sin forskning och inte behöva lägga tid på att söka kompletterande finansiering. Jag vill i detta sammanhang uttrycka min glädje över att Vetenskapsrådets (VR) styrelse beslutat att kraftigt öka genomsnittsstorleken på de forskningsanslag som VR beviljar. Det är en välkommen åtgärd.

Riksdagens beslut med anledning av autonomipropositionen ställer lärosätena inför en rad betydelsefulla uppgifter. Viktigast är att lärosätena utnyttjar sitt ökade självbestämmande till att utforma den vetenskapliga karriären på ett genomtänkt, hållbart och transparent sätt. Den internationella utvärderingspanel som på bl.a. RJ:s uppdrag under 2010 granskade svensk samhällsvetenskaplig forskning om hållbar utveckling, konstaterar att den forskningen

faktiskt får mycket pengar. Men bristerna i utformningen av karriären reducerar både effektiviteten och effekterna. Liknande slutsatser om karriärens konsekvenser redovisar den internationella utvärderingsrapport om forskningen vid Göteborgs universitet som blev offentlig i början av 2011.

Under 2010 har ungefär hälften av ledamöterna i RJ:s beredningsgrupper bytts ut. Ledamöterna utses för fyra år, och vartannat år ersätts ungefär hälften. RJ eftersträvar att ha en stor andel ledamöter som kommer från andra länder. Glädjande nog fick vi redan i första omgången positiva svar från nästan alla tillfrågade. Jag hoppas och tror att detta är ett tecken på att RJ har gott anseende i forskarvärlden. Under de senare åren har RJ mer konsekvent än tidigare följt upp och utvärderat beviljade anslag. Vi får positiva reaktioner på detta, som givetvis kräver en betydande arbetsinsats för forskarnas del. Från RJ:s sida finns ett inslag av kontroll men ännu mer en önskan att få veta hur forskningen framskrider. Vi anstränger oss att fokusera på väsentligheter så att tiden, denna bristvara, tillvaratas på bästa sätt.

Ledstjärnan – visionen – för RJ:s arbete är att RJ ska vara en ledande finansierare inom humaniora och samhällsvetenskap, en finansierare som utvecklar och förnyar forskningen. RJ:s möjlighet att nå framgång är i hög grad beroende av alla de människor som medverkar i arbetet: beredningsgrupperna, sakkunniga, finanskommittén, medarbetarna samt styrelsen. Ert omdöme, engagemang och er insiktsfullhet är grundvalen för RJ:s arbete. Till er alla går min tacksamhet för ett gott samarbete!

Göran Blomqvist

Vd

Översikt över den forskningsstödjande verksamheten under 2010

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond (RJ) stöder kvalificerad forskning i form av anslag till enskilda forskare eller forskargrupper. Enligt RJ:s stadgar 2 § andra stycket ska företräde ges åt ”forskningsområden, vilkas medelsbehov inte är så väl tillgodosedda på annat sätt”. Detta har sedan tillkomsten av Kulturvetenskapliga donationen i början av 1990-talet tolkats så att RJ i första hand ska ge anslag åt humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi. Med tanke på den nutida debattens ensidiga inriktning, är det viktigt att hålla i minnet att också de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnena och forskningsresultaten har strategisk betydelse, inte enbart de tekniska, naturvetenskapliga och medicinska. Däremot har forskare inom humaniora och samhällsvetenskap ofta större svårigheter att formulera hur deras bidrag till samhället ser ut.

RJ verkar aktivt inom ett vidsträckt fält. Detta ställer krav på bred kompetens hos de forskare som medverkar i styrelse och beredningsgrupper. RJ består därutöver av personer med ekonomisk och politisk sakkunskap. Med denna personsammansättning representerar stiftelsen en bred erfarenhet. RJ kan sägas fungera som allsidigt kontaktorgan mellan olika forskningsområden, liksom mellan forskningen och andra centrala samhällsintressen.

RJ arbetar med ett begränsat antal stödformer. Avsikten är att de beviljade beloppen ska vara så stora att RJ:s anslag attraherar de främsta forskarna. Särskilt intressanta och värdefulla har de åtgärder visat sig vara som är unika för RJ. Tack vare dem har kvaliteten och mångfalden i svensk forskning kunnat stärkas. RJ inriktar sig på hela forskningsprocessen genom att även bevilja stöd till tryckning, översättning och publicering med open access. RJ utnyttjar sin handlingsfrihet genom att arbeta probleminriktat och flexibelt, inklusive att åstadkomma samfinansiering av angelägen forskning. Härigenom kan bidragen från RJ få stor hävstångseffekt.

I det följande ges i första hand en översikt över det nya forskningsstöd som har beviljats under 2010. Även pågående fleråriga aktiviteter redovisas. För ytterligare information se RJ:s webbplats (www.rj.se).

Stödformer och arbetssätt

RJ finansierar i första hand samhällsvetenskaplig och humanistisk forskning, men också juridik och teologi. Stiftelsen medverkar i gränsöverskridande forskningsprojekt i vilka forskare från olika discipliner, fakulteter, lärosäten eller länder samarbetar. Medicinsk forskning om åldrandets och barnårens sjukdomar stöds genom Erik Rönnerbergs båda donationer.

RJ:s insatser ska bidra till att ny forskning kan komma till stånd, liksom till att konsolidera och förbättra redan etablerad vetenskap. Målsättningen är att ge svensk forskning inom RJ:s verksamhetsområde förutsättningar att nå internationellt framträdande positioner. I den nu gällande stödordningen, som introducerades 2005, finansierar RJ forskning i form av program, projekt, infrastrukturella projekt samt forskningsinitiering. Anslag till program, projekt och infrastruktur utlyses samordnat en gång per år. Anslag till forskningsinitiering, vanligtvis konferenser och andra vetenskapliga möten, kan sökas fortlöpande. Härutöver gör RJ riktade insatser mot forskningsområden som identifierats i första hand genom arbetet i stiftelsens områdesgrupper. Forskningssystemet är betjänt av tematiska, proaktiva insatser som komplement till de forskarinitierade projekten. RJ bör därför fortsätta att arbeta efter två linjer, dels finansiera högkvalitativa ansökningar från forskarna själva, dels göra sådana riktade insatser, vilka kan utveckla svensk forskning inom humaniora och samhällsvetenskap och stärka dess internationella ställning.

Beredningen av ansökningar till program, projekt och infrastruktur sker i två steg. Programansökningar bedöms i en första omgång av en särskild grupp med enbart utländska ledamöter, som gör det första urvalet. I andra omgången granskas dessa utvalda ansökningar av externa, internationella sakkunniga, varefter en hearing genomförs med de berörda forskargrupperna. Ansökningar om projekt och infrastruktur behandlas i den första omgången av en eller flera av RJ:s beredningsgrupper, som avgör vilka ansökningar som bör gå vidare. De kvarvarande sökandena inbjuds därefter att inge en längre, mer utvecklad ansökan, vilken sedan bedöms av minst två externa sakkunniga.

I beredningsgrupperna för projektansökningar ingår några av styrelsens ledamöter och suppleanter (forskare och riksdagsledamöter) samt ett antal såväl svenska som utländska forskare. Inför beslutet om de infrastrukturella projekten används, förutom utlåtanden av sakkunniga, även hearing.

Varje ansökan bedöms i förhållande till vetenskapliga kvalitetskriterier och till internationell standard. I alla sammanhang ges ansökningar med internationell anknytning särskild prioritet. I de fall ansökningarna aktualiserar forskningsetiska frågor, prövas dessa efter samma normer och på samma sätt som inom Vetenskapsrådet. Frågor om jäv hanteras i enlighet med av RJ:s styrelse fastställda riktlinjer. Besluten om forskningsmedel fattas av RJ:s styrelse.

Alla beviljade projekt ska redovisas i enlighet med sina kontraktsvillkor. Detta betyder i normalfallet att anslagsmottagare senast 15 månader efter projekttidens slut ska skicka in en vetenskaplig slutredovisning och de publikationer som projektet genererat. Samtidigt inges ekonomisk slutrapport.

RJ prövar fortlöpande sina arbetsformer. Härutöver gör RJ uppföljningar och utvärderingar av olika satsningar; detta arbete redovisas nedan i ett särskilt avsnitt. Med tanke på den hårda konkurrensen om anslag, är det viktigt att få kunskap om effekterna av RJ:s insatser för svensk forskning.

Tabell 1 Beviljade forskningsmedel 2010 per donation (belopp tkr)

Jubileumsdonationen	130 078
Kulturvetenskapliga donationen	216 769
Erik Rönnerbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar	600
Erik Rönnerbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnåren	200
Summa	347 647

Beviljade forskningsanslag

Som framgår av tabell 1 har RJ under det gångna året beviljat drygt 347 miljoner kronor i anslag till forskningsändamål. Anslagens fördelning på Jubileumsdonationen respektive på Kulturvetenskapliga donationen framgår av tabell 2 och 3. Alla nya anslag till projekt och program beviljas i form av engångsanslag. Trycknings- och översättningsbidrag för av RJ finansierad forskning finansieras inom de årliga budgetramarna, liksom anslag till publicering med open access. Ansökningar till sådana ändamål behandlas fortlöpande av arbetsutskottet. Med beslutet från 2009 att bevilja RJ-forskare översättningsanslag vill styrelsen förbättra den svenska forskningens möjligheter att bidra till den internationella vetenskapliga diskussionen.

Tabell 2 Beviljade forskningsmedel 2010 ur Jubileumsdonationen (belopp tkr)

Projektanslag (ytterligare specifikation ges i tabellerna 5–6)	110 725
Samarbete med riksdagen	0
Riktade insatser (tabell 8)	10 000
Nils-Eric Svenssons fond	200
Arvode till sakkunniga	806
Ersättning till adjungerade	2 549
Konferenser, information	2 831
Områdesgruppen Mål och resultat i offentlig verksamhet	1 007
Områdesgruppen Tvärkulturella, regionala och transnationella studier	400
Områdesgruppen för forskning om förmodernitet	1 560
Summa	130 078

Tabell 3 Beviljade forskningsmedel 2010 ur Kulturvetenskapliga donationen (belopp tkr)

Infrastrukturellt stöd (ytterligare specifikation ges i tabell 7)	31 810
Program (ytterligare specifikation ges i tabell 4)	75 000
Riktade insatser	74 965
Forskningsinitiering	12 950
Internationellt samarbete	17 142
Övr. bidrag till forskning och kulturliv	4 514
Arvode till sakkunniga	388
Summa	216 769

Program

Med program avser RJ forskningsuppgifter som kräver en större forskargrupp verksam under sex till åtta år. I år utlyste RJ programstöd för sjätte gången. Totalt inkom 22 ansökningar om programmedel, vilket var i nivå med föregående år. Härutöver sökte och beviljades ett pågående program medel till en utåtriktad informationsinsats. Beredningsgruppen beslutade att föra 7 av de nya ansökningarna vidare till beredning i en andra omgång. Med ledning av utlåtandena från internationella experter och hearingar med forskargrupperna föreslog beredningsgruppen RJ:s styrelse att bevilja professor Stein Tønneson 38,5 miljoner kronor till programmet "The East Asian Peace Since 1979: How Deep? How Can It Be Explained?", förlagt till Uppsala universitet, samt professor Lars-Christer Hydén 34,5 miljoner kronor till programmet "Dementia: agency, personhood and everyday life", förlagt till Linköpings universitet. Genom dessa beslut är fr.o.m. 2011 totalt 14 forskningsprogram i verksamhet.

Tabell 4 Antalet programansökningar 2010 och beviljade ansökningar (belopp tkr) fördelade efter ämnesområde och kön på projektledarna

ÄMNE	ANTAL	KVIN- NOR	MÄN	SÖKT BELOPP	ANTAL BEVILJAT BEVILJADE	BELOPP
ekonomisk historia	1		1	20 831		
filosofi	1		1	25 832		
freds- och konflikt- forskning	1		1	24 491	1	38 500
företagsekonomi	3		3	63 775		
humaniora	1	1		26 758		
huma- niora/samhällsvetenska p	2	1	1	42 707		
informationsvetenskap	1		1	22 249		
litteraturvetenskap	1	1		18 081		
medicin	1	1		23 372		
musikvetenskap	1		1	19 399		
samhällsvetenskap	2		2	19 915	1	34 500
sociologi	4		4	97 621		
statsvetenskap	4	1	3	77 469	1	2 000
Summa	23	5	18	482 500	3	75 000

Projekt

Ett projekt avser en forskningsuppgift som vanligen utförs av en enskild forskare eller en mindre forskargrupp under högst tre år. Projekten ger viktiga möjligheter för forskare i olika stadier av karriären att pröva nya idéer: denna stödform gynnar den fria grundforskningen. Med varje anslag följer från 2010 ett bidrag till kostnader för publicering med open access, liksom till andra kostnader för konferensresor, inköp av utrustning, litteratur och liknande. Avsikten är att den som får ett RJ-anslag ska kunna koncentrera sig på sin forskning och slippa söka kompletterande finansiering. Söktrycket fortsätter att vara mycket högt, men det dämpades av att en del av budgeterade medel för program kunde tas i anspråk för projekt. Under 2010 beviljade RJ:s styrelse anslag till nedanstående nya projekt:

Projektanslag 2010 (belopp kr)

PROJEKTLE- DARE	PROJEKTTITEL	LÄROSÄTE	BEVILJAT BELOPP
Fil.dr Daniel Andersson	Naturen i narrativen. En studie av muntliga berättelser om miljö- och naturkatastrofer ur ett folkloristiskt och språketnografiskt perspektiv	Institutionen för språkstudier, Umeå universitet	2 626 000

Professor Lars Bengtsson	Strategi och struktur i det entreprenöriella universitetet. En studie av nordiska universitet och tekniska högskolor	Sektionen för management, Blekinge tekniska högskola Ronneby	1 352 000
Forskarassistent Ann-Kristin Bergquist	Miljödriven industriomvandling? En studie av svensk massa- och pappersindustri 1960-1990	Institutionen för ekonomisk historia, Umeå universitet	2 839 000
Fil.dr Elin Bjarnegård	Politiska partier och kvinnors politiska representation. Betydelsen av institutionalisering i kandidatnomineringsprocessen	Statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet	2 196 000
Fil.dr Karin Borevi	Från mångkulturalism till assimilation? Svensk integrationspolitik i europeisk belysning	Statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet	1 903 000
Docent Martin Bäckström	Värdemässigt neutrala frågor ökar personlighetstests teorelevans och praktiska nytta	Institutionen för psykologi, Lunds universitet	2 819 000
Professor dr Sven Bölte	Sensitivity to signals of communicative intent in infancy at low and high risk for autism	Institutionen för kvinnors och barns hälsa, Karolinska Institutet	2 427 000
Fil.dr Anna Dreber Almenberg	Genetisk variation och investeringsval	Institutet för finansforskning	1 328 000
Docent Marta Edling	Konst, karriär och kön. En studie av manliga och kvinnliga konstnärers meriteringsvägar och rekryteringen till professurer och högre lärartjänster 1945–2000	Historiska institutionen, Uppsala universitet	2 209 000
Docent Johan Eriksson	Politiska territorier i en globaliserad värld	Utrikespolitiska Institutet	1 604 000
Professor Sven Erlander	Utgivningen av Tage Erlanders dagböcker	Matematiska institutionen Linköpings universitet	524 047
Docent Christina Erneling	En kritisk granskning av evolutionär pedagogiks grundläggande antaganden och pedagogiska konsekvenser	Lunds universitet, Campus Helsingborg	2 484 000
Professor Peter Esaïasson	Goda förlorare i demokratin	Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet	2 578 000
Fil.dr Josef Eskhult	Synen på språkhistoria i Västerlandet 1600–1800: konstruktionen av de indoeuropeiska och semitiska språkens ursprung, utveckling och släktskap	Institutionen för lingvistik och filologi, Uppsala universitet	1 100 000

Docent Sverker Finnström	Att orientera sig mellan det förflutna och framtiden: En etnografisk undersökning av livshistorier i skuggan av global (o)fred och transnationell (o)rättvisa	Hugo Valentin-centrum, Uppsala universitet	2 081 000
Docent Håkan Fischer	Effekter av åldrande på processande av emotionell information	Institutionen för neurobiologi, vårdvetenskap och samhälle, Karolinska Institutet	2 319 000
Björn Fjæstad	Utgivningsstöd till Forskning & Framsteg (Slutanslag)	Forskning & Framsteg	355 000
Docent Kristina Hansson	Samtal mellan barn med hörselskada med hörapparat eller cochleaimplantat och hörande kamrater. Betydelsen av taluppfattning, taltydlighet och arbetsminne	Institutionen för logopedi och foniatri, Lunds universitet	3 563 000
Fil.dr Charlotte Hedenstierna-Jonson	Birka, Rus och nordiska gentes. Identitet, självbild och kulturellt uttryck i det vikingatida Sverige	Statens historiska museum	1 625 000
Docent Tora Holmberg	Bio-objekt på 2000-talet: Chimbrider och andra art-hybrider	Institutet för bostads- och urbanforskning, Uppsala universitet	2 146 000
Professor Margareta Hydén	Children and young people living in rural areas witnessing violence at home: A study of the social networks responses	Institutionen för Tema, Linköpings universitet	1 620 000
Fil.dr Solveig Jülich	I mediernas ljus: Skärmbildsundersökningen i Sverige 1940–1970	Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria, Stockholms universitet	2 016 000
Docent Mats Jönsson	Institutionell estetik: SF-journalens stil och funktion 1930–1960	Språk- och litteraturcentrum, Lunds universitet	2 131 000
Professor Arne Kaijser	Den infrastrukturella omvandlingen av Europa, 1850–2000	Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria, KTH	2 612 000
Professor Thomas Kaiserfeld	Experterna, politikerna och lantbruket: Hushållscommitén och etablerandet av lantbruksforskningen som kunskapssystem 1793–1813	Institutionen för kulturvetenskaper, Lunds universitet	1 894 000
Docent Carina Keskitalo	Anpassning till klimatförändringar inom vatten- och försäkringsindustri i Sverige och Storbritannien	Kulturgeografiska institutionen, Umeå universitet	1 748 000

Fil.dr Johan Lagerkvist	Kina i Afrika: Det ”nya” Syd-Syd samarbetet och frågan om statens suveränitet	Utrikespolitiska Institutet	2 347 000
Fil.dr Karl Larsson	Ekonomiska modeller för råvarupriser	Nationalekonomiska institutionen, Lunds universitet	1 229 000
Fil.dr Daniel Larsson	Arbetsmarknadens bortglömda aktör. Materiella förhållanden och socialpolitiska värderingar bland småföretagare	Sociologiska institutionen, Umeå universitet	3 876 000
Docent Bo Larsson	Minnet av försvunna befolkningsgrupper i nutidens öst- och centraleuropeiska stadsmiljöer. Minneshantering och stadsplanering i Lviv, Cernivci, Chisinau och Wrocław	Centrum för Europaforskning, Lunds universitet	5 941 000
Ph.D. Sebastian Linke	Kunskapens sociala dimension: kontroversen kring hållbart fiske	Institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori, Göteborgs universitet	2 224 000
Professor Diana Mulinari	Feministisk teori från Syd: En analys av genusforskningsbidrag från Afrika och Latinamerika till teoriutveckling	Centrum för genusvetenskap, Lunds universitet	1 119 000
Fil.dr Johan Normark	Vatten som arkeologiskt material	Institutionen för arkeologi och antikens kultur, Stockholms universitet	1 959 000
Docent Kenneth Nyberg	Pehr Löfling och kunskapens globalisering 1729–1756	Institutionen för historiska studier, Göteborgs universitet	2 003 000
Docent Kaj Nyström	Likviditetsrisk	Matematiska institutionen, Umeå universitet	4 105 000
Fil.dr Fredrik Olsson Spjut	Tillväxtens gränser i ett hållbart samhälle. Energianvändning och arealbehov i det tidigmoderna Sverige	Institutionen för ekonomisk historia, Umeå universitet	1 848 000
Professor Annika Rabo	Service och omsorg i transnationella rum	Socialantropologiska institutionen, Stockholms universitet	3 536 000
Fil.dr Anna Samuelsson	Zoo/mbies och Nature Morte: Kroppar i naturhistoriska museer 1800–2007	Centrum för genusvetenskap, Uppsala universitet	1 787 000
Fil.dr Per Stenborg	Kultiverad vildmark: Ett forskningsprojekt kring förhållandet mellan samhällsutveckling och miljöomvandling i det forntida Amazonas	Institutionen för historiska studier, Göteborgs universitet	4 707 000

Fil.dr Patrik Steorn	Svenskt mode i USA under 1960-talet. Ett transnationellt perspektiv på nationellt mode	Centrum för modevetenskap, Stockholms universitet	2 453 000
Fil.dr Christer Svennerlind	Tillräknelighet	Institutionen för tillämpad IT, Göteborgs universitet	2 041 000
Fil.dr Jenny Säre-Söderbergh	En teoretisk, empirisk och experimentell analys av lönebildning, löneanspråk och riskpreferenser utifrån ett nationalekonomiskt perspektiv	Institutet för social forskning (Sofi), Stockholms universitet	1 500 000
Fil.dr Ljuba Veselinova	Lexikalisering av negation och dess roll i utvecklingen av negationsmarkörer	Institutionen för lingvistik, Stockholms universitet	1 989 000
Professor Bo Vinnerljung	Ohälsa och sociala problem hos unga vuxna som under barndomen var föremål för socialtjänstinterventioner	Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet	3 746 000
Docent Jonas Vlachos	Sortering på arbets- och äktenskapsmarknaderna	Nationalekonomiska institutionen, Stockholms universitet	3 756 000
Fil.dr Patrik Winton	Det globala kapitalet. Sverige och de internationella kreditmarknaderna 1760–1830	Historiska institutionen, Uppsala universitet	1 924 000
Professor Ivo Zander	Teknikutveckling i det multinationella företaget. Longitudinella studier av de utländska dotterbolagens roll och utveckling	Företagsekonomiska institutionen, Uppsala universitet	3 228 000

109 417 047

Fördelningen på olika ämnesområden för ansökningar respektive beviljade anslag visas i tabell 5. Av ansökningarna svarar männen för ca 56 procent; fördelningen mellan könen har i stort sett varit densamma under senare år. Av beviljade anslag gick 2010 ca 65 procent till manliga sökande. Det finns skäl att även fortsättningsvis uppmärksamma hur anslagsfördelningen mellan könen utvecklas och att vid behov vidta åtgärder. Under 2010 har en fördjupad analys gjorts av hur projektanslagen fördelades på kvinnliga och manliga sökande åren 2007–2009. Analysen visar att de beviljade anslagen i stora drag motsvarar söktryckets könsmissiga fördelning. Skillnaderna mellan ämnesområdena är dock stora, liksom de årsvisa variationerna, varför det är viktigt att kontinuerligt följa utvecklingen. Män och kvinnor söker enligt den nämnda undersökningen forskningstid i ungefär samma omfattning.

Tabell 5 Beviljade projektansökningar och det totala antalet ansökningar 2010 (belopp tkr) fördelade efter ämnesområde och kön

Ämne	BEVILJADE ANSÖKNINGAR				TOTALA ANTALET ANSÖKNINGAR		
	Antal	Kvinnor	Män	Belopp	Antal	Kvinnor	Män
antropologi	2	1	1	5 617	16	6	10
arkeologi	3	1	2	8 291	18	8	10
arkitektur	1		1	5 941	10	3	7
ekonomisk historia	3	1	2	6 611	28	8	20
etnologi					13	9	4
film- och teaterveten- skap	1		1	2 131	10	5	5
filosofi	1		1	2 041	27	10	17
freds- och konflikt- forskning					5	1	4
företagsekonomi	2		2	4 580	67	22	45
historia	3		3	5 030	39	13	26
idéhistoria	2	1	1	3 790	28	9	19
informationsveten- skap	1	1		2 016	14	10	4
juridik					9	6	3
klassiska språk/antikens kultur					11	5	6
konst/estetiska ämnen	2	1	1	4 662	19	14	5
kulturgeografi	1	1		1 748	25	11	14
lingvistik	4	1	3	9 278	25	13	12
litteraturvetenskap					43	26	17
medicin	2		2	4 746	27	14	13
moderna språk					22	15	7
Musikvetenskap					8	2	6
Nationalekonomi	4	2	2	7 813	25	8	17
Pedagogik	1	1		2 484	34	18	16
Psykologi	1		1	2 819	42	16	26
Religionsvetenskap					19	4	15
Samhällsvetenskap					1		1
Sociologi	6	3	3	14 731	100	54	46
Statistik	1		1	4 105	4	2	2
Statsvetenskap	5	2	3	10 628	62	19	43
utgivningsstöd till Forskning & Framsteg	1		1	355	1		1
Summa	47	16	31	109 417	752	331	421

Som framgår av tabell 6 är de beviljade ansökningarnas spridning på lärosä-
ten (motsvarande) stor.

Tabell 6 Beviljade projektansökningar fördelade efter anslagsförvaltare 2010 (belopp tkr)

ANSLAGSFÖRVALTARE	BEVILJAT BELOPP	ANTAL
BTH – Blekinge tekniska högskola	1 352	1
Forskning & Framsteg	355	1
Göteborgs universitet	15 512	6
Statens historiska museum	1 625	1
Institutet för finansforskning	1 328	1
Karolinska Institutet	4 746	2
KTH – Kungl. Tekniska högskolan	2 612	1
Linköpings universitet	2 144	2
Lunds universitet	21 180	8
Stockholms universitet	18 996	7
Umeå universitet	17 042	6
Uppsala universitet	18 574	9
Utrikespolitiska Institutet	3 951	2
Summa	109 417	47
Reseanslag		
Tryckningsbidrag	1 212	9
Översättning	96	3
Summa	1 308	12
Summa total	110 725	59

Infrastrukturella projekt

Infrastrukturella projekt syftar till att främja framtida forskning. I årets omgång beviljades flera anslag till stora nationella och internationella surveyundersökningar, i vissa fall samfinansierade med andra forskningsfinansiärer. Även flera mindre men betydelsefulla arkiverings- och digitaliseringsprojekt erhöll anslag. I ett av projekten finns klara kopplingar till RJ:s tidigare satsning inom runforskningsområdet. RJ gjorde under 2010 en riktad satsning till museerna i fråga om digitalisering av material. Det har uppmärksammats att museerna organisatoriskt är mer splittrade än arkiv och bibliotek och inte har kommit lika långt i sitt teoretiska och praktiska arbete inom detta område. Denna satsning resulterade i att ett par museer (Göteborgs konstmuseum och Statens historiska museum) beviljades anslag för detta ändamål.

Anslag till Infrastrukturellt stöd 2010 (belopp kr)

PROJEKTLEDARE	PROJEKTTITEL	LÄROSÄTE	BEVILJAT BELOPP
Anita Andersson	Pionjärinsatser inom ideell ungdomsverksamhet och kvinnohistoria görs tillgängliga för forskning genom ett unikt samarbete mellan KFUK-KFUM och Riksarkivet	KFUK-KFUM Sverige	110 000
Fil.dr Kristoffer Arvidsson	Tillgängliggjord beståndsdatabas	Göteborgs konstmuseum	2 000 000
Docent Sören Edvinsson	Poplink – en världsunik resurs för nydanande forskning om människa och samhälle i ett långt tidsperspektiv	Demografiska databasen, Umeå universitet	4 200 000
Docent Tommy Ferrarini	Social Policy Indicator Database (Spin)	Institutet för social forskning (Sofi), Stockholms universitet	5 000 000
Ekon.mag. Gerd Hagmeyer-Gaverus	Sipri-portalen för information om fred och säkerhet	Sipri	2 500 000
Fil.dr Mikael Jakobsson	Birka, en arkeologisk forskningsresurs	Statens historiska museum	4 000 000
Fil.dr Karin Kulneff-Eriksson	Katalog över papyrussamlingen vid Universitetsbiblioteket i Göteborg	Göteborgs universitetsbibliotek, Göteborgs universitet	500 000
Fil.lic. Lars Lundqvist	Digitala Sveriges runinskrifter	Riksantikvarieämbetet	500 000
Docent Erik Melander	Databas och digitalt arkiv för nästa generation konfliktdata	Institutionen för freds- och konfliktsforskning, Uppsala universitet	700 000
Professor Klas Nyberg	En historisk relationsdatabas över konkursärenden i Stockholm 1687–1849 (fortsättningsanslag)	Ekonomisk-historiska institutionen, Uppsala universitet och Stockholms stadsarkiv	1 000 000
Docent Christer Pahlmblad	Ansökan om personell förstärkning av det pågående projektet Spelet om den rätta läran	Centrum för teologi och religionsvetenskap, Lunds universitet	800 000
Lektor Gun Román	Katalogisering av Jan Zetterbergsamlingen på Dans och Cirkushögskolan	Dans- och Cirkushögskolan	200 000
Civilingenjör Erik Siira	Digitalisering av den svensk-amerikanska pressen	Kungl. biblioteket	1 700 000
Överbibliotekarie Gunnar Sahlin	KB:s framtida digitaliseringsarbete. Tre projekt om möjligheter och svårigheter	Kungl. biblioteket	400 000
Professor Birgit Schlyter	Digitalisering av Hedin- och Jarringsamlingar för tillgänglighet online	Institutionen för orientaliska språk, Stockholms universitet	2 000 000
Professor Elizabeth Thomson	En svensk "Generations and Gender Survey"	Sociologiska institutionen, Stockholms universitet	6 200 000
			31 810 000

Tabell 7 Beviljade ansökningar om infrastrukturellt stöd fördelade efter anslagsförvaltare 2010 (belopp tkr)

ANSLAGSFÖRVALTARE	BEVILJAT BELOPP	ANTAL
Dans- och Cirkushögskolan	200	1
Göteborgs konstmuseum	2 000	1
Göteborgs universitet	500	1
Statens historiska museum	4 000	1
KFUK-KFUM Sverige	110	1
Kungl. Biblioteket	2 100	2
Lunds universitet	800	1
Riksanantikvarieämbetet	500	1
Sipri	2 500	1
Stockholms stadsarkiv	1 000	1
Stockholms universitet	13 200	3
Umeå universitet	4 200	1
Uppsala universitet	700	1
Summa	31 810	16

Forskningsinitiering

För att kunna möta efterfrågan från forskarsamhället om anslag till större och mindre omfattande vetenskapliga möten samt till uppbyggnad av vetenskapliga nätverk beviljar RJ anslag till forskningsinitiering. Ansökningarna spänner över ett stort fält: bidrag till internationella konferenser förlagda till både Sverige och andra länder, arbetskonferenser om nya forskningsområden, seminarieverksamhet och fleråriga nätverksstöd.

Under året behandlades 98 ansökningar, varav 67 beviljades anslag. Beviljningskvoten, cirka två tredjedelar, är glädjande nog hög, särskilt i jämförelse med exempelvis projektanslag. Som en del av dessa initierande insatser anordnar RJ dessutom regelmässigt egna symposier och seminarier, ibland tillsammans med andra forskningsstödjande organ inom eller utom landet. RJ medverkar även i olika forskningsinformativa aktiviteter. Dit hör exempelvis RJ:s stöd till utgivningen av tidskriften *Forskning & Framsteg* och till föreningen Vetenskap & Allmänhet (VA).

Sedan 1966 har RJ deltagit i finansieringen av Nobelstiftelsens symposier. De sammanlagt 148 Nobelsymposierna har ägnats åt vetenskapliga genom-brottsområden av central kulturell eller samhällelig betydelse. Symposierna har en mycket stark internationell ställning.

Områdesgrupper

RJ inrättar s.k. områdesgrupper i syfte att kartlägga forskningsbehov och stimulera till vetenskaplig forskning och till informationsutbyte. Verksamheten kan beskrivas som ett kvalificerat forskningsförberedande arbete, vilket

vanligtvis pågår i fyra till sex år. Under 2010 har två områdesgrupper varit verksamma och en ny inrättats. Avsikten att under 2010 sjösätta en områdesgrupp för *Tvärkulturella, regionala och transnationella studier* har inte kunnat förverkligas, men efter en workshop den 26–27 januari 2011 kommer ett konkret förslag att läggas fram.

Områdesgruppen för forskning om förmodernitet

Områdesgruppen för forskning om förmodernitet (OFFF-gruppen) har fortsatt sitt arbete under olika teman. Ett sådant är att fånga intressanta forskningsområden av relevans för flera discipliner. Ett led i detta arbete är verksamheten i de sex nätverk med olika inriktning vilka finansieras av RJ. Här nämns två exempel: "Livshållningar: idéer, dygder och värden i förmodern och tidigmodern tid" samt "Workshop: arbete i ett tvärvetenskapligt långtidsperspektiv". Flera av nätverken har siktet inställt på att publicera antologier. En antologi har kommit ut under året, nämligen *Dygder och laster. Förmoderna perspektiv på tillvaron*. En del av OFFF har fokus på globalhistoria, där nästa steg nu är en konferensserie. Ett annat tema för gruppen är arbetet för att både rädda och stärka den vetenskapliga kompetensen, där ett mål är att bidra till generationsväxlingen inom den förmoderna forskningen.

För att göra bl.a. gymnasister och studenter intresserade av äldrehistorisk forskning finansierar RJ en humanistisk nätportal. Portalen ger en introduktion till förmodern forskning. Portalen har vidareutvecklats under året genom bl.a. publicering av dels nya texter inom ett globalhistoriskt tema, dels utdrag ur svenska översättningar av för- och tidigmoderna texter. Arbetet med lanseringen av portalen har intensifierats under året. Som ett underlag för att utveckla portalen och kunna fatta beslut om förlängt finansiellt stöd har RJ låtit utvärdera den. De sakkunnigas bedömning är positiv, men de uppmärksammar viktiga frågor såsom behovet av förtydligande av portalens målgrupp, presentationen av portalen och hur portalen bäst kan marknadsföras.

Områdesgruppen har vidare bedrivit ett strategiarbete om hur det förmoderna forskningsfältet kan stärkas. En mindre arbetsgrupp har haft RJ:s uppdrag att utarbeta ett förslag till en större satsning. Förslaget diskuterades med såväl mer juniora som mer seniora forskare på en konferens i Sigtuna i augusti. RJ:s styrelse fattade så i oktober beslut att avsätta 40 miljoner kronor till en satsning på forskning om förmodernitet. Områdesgruppens arbete har också lett till utlysning av postdokanställningar bl.a. vid de svenska Medelhavsinstituterna. Under året har två forskare tillsatts vid Svenska forskningsinstitutet i Istanbul och en vid Svenska institutet i Athen.

Områdesgruppen för mål och resultat i offentlig verksamhet

RJ:s styrelse beslöt 2009 att inrätta en ny områdesgrupp med inriktning på mål och resultat i offentlig verksamhet. Olika inslag i mål- och resultatstyrning diskuteras både i Sverige och internationellt, och även forskningen har uppmärksammat detta fält. Områdesgruppen syftar till att **kartlägga olika tendenser i denna debatt** och ta initiativ till seminarier, kunskapsöversikter

och begränsade studier. Gruppen består av både forskare och praktiker och är internationell till sin inriktning. En första workshop anordnades vid Europeiska revisionsrätten i Luxemburg den 18 mars med temat "Goal Dynamics in the EU: A Challenge to the Appraisal Industry". Därefter har gruppen vid sammanträdena fastlagt ett antal delteman som kommer att bearbetas av en rad forskare. Härigenom inriktar sig gruppen bl.a. på brukarundersökningar, visionsstyrning i statsförvaltningen, mål, resultat och kvalitet i högre utbildning, målutveckling inom skilda politikområden samt professionernas förändrade ställning.

Områdesgruppen för teknisk utveckling och institutionell förändring i det tidiga 2000-talet

RJ:s styrelse har beslutat att inrätta en områdesgrupp för att uppmärksamma problemkomplexet teknik och social förändring. Vetenskapliga landvinningar, teknisk omvandling och institutionella förändringar verkar såväl i ett längre som ett kortare historiskt perspektiv gå hand i hand. Hur samspelet sker är dock inte självklart utan något som bör utforskas. Tekniska förändringar utmynnar inte enbart i nya produkter. De har också en kraft att bekräfta och omvandla politiska viljor, ekonomiska intressen, sociala värderingar och samhällets institutioner. Skärningspunkten mellan teknik-ekonomi-demokrati-etik erbjuder väsentliga och delvis ouppmärksammade forskningsmöjligheter och -behov.

Riktade satsningar

De riktade satsningarna har varierande karaktär, från karriäranställningar för yngre, särskilt framstående forskare till utlysningar inom särskilt angelägna forskningsområden. Under denna rubrik och budgetpost ligger också RJ:s bidrag som syftar till att skapa nya karriärvägar för humanister och samhällsvetare och överföra deras expertis till nya yrkesområden och branscher.

Tabell 8 Riktade insatser 2010 ur Jubileumsdonationen (belopp tkr)

Flexit II	10 000
Summa	10 000

Tabell 9 Riktade insatser 2010 ur Kulturvetenskapliga donationen (belopp tkr)

Satsning på forskning om förmoderitet	40 000
Nätverksstöd II	1 265
Forskningssamarbete med Frankrike	4 000
Europe and Global Challenges II	20 000
Anslag till The Governance Readiness Report (Hertie School of Governance)	1 200
Satsning på samhällsvetenskaplig forskning om hållbar utveckling	5 000
Två 5-åriga ABM-tjänster för forskning om hållbarhet	3 500
Summa	74 965

Pro Futura

Pro Futura är ett spetsforskningsprogram som RJ sedan 1999 stöder i samarbete med Swedish Collegium for Advanced Study (Scas). Under året har ytterligare två uppföljningar skett av de forskare som antogs till programmet 2005. Uppföljningarna visar att forskarna varit mycket framgångsrika. Sex av sju forskare har fått förlängt forskningsutrymme. Den sjunde erhöll ytterligare ett års forskningstid för att färdigställa texter och för att utveckla en mer färdig forskningsplan för de kommande åren.

För närvarande pågår det femte Pro Futura-programmet. Tre forskare har hittills anställts. En andra utlysning sker tidigt 2011.

Postdoktjänster i matematik med ämnesdidaktisk inriktning

Satsningen fortsätter i enlighet med *Årsberättelse 2008*.

Postdoktjänster med inriktning på civilsamhället

Satsningen på finansiering av postdokanställningar fortsätter i enlighet med *Årsberättelse 2008*. Under 2010 har Vetenskapsrådet gjort den första i en serie av utlysningar av forskningsmedel rörande civilsamhället, ett resultat av den s.k. folkrörelsepropositionen.

Postdoktjänster i moderna språk

Efter en positiv utvärdering av RJ:s forskarskola i moderna språk beslöt styrelsen att anslå medel till postdokanställningar, som utlystes under 2010. Utvärderingen pekade på att utlysningen inte borde begränsas till dem som deltagit i RJ:s forskarskola utan vara så öppen som möjligt. Detta innebar att forskare med såväl språkvetenskaplig som litteraturvetenskaplig inriktning fick söka samt att RJ inte begränsade sig till de moderna språk som forskarskolan innefattat. Inriktningen blev därför ”levande språk”, till skillnad från klassiska språk eller döda språk. Tio forskare tilldelades tvååriga heltidsanslag för forskning, vilket förhoppningsvis stärker forskningen vid landets språkinstitutioner. Följande forskare fick finansiering: Hans Malmström, Johan Brandtler, Johanna Lindbladh, Leelo Keevallik, Lene Nordrum, Liviu Lutas, Sheila Ghose, Pauli Kortteinen, Renata Ingbrant och Stina Jelbring.

European Foreign and Security Policy Studies

Tillsammans med tyska VolkswagenStiftung (VWS) och italienska Compagnia di San Paolo (CSP) inledde RJ år 2003 ett samarbete om ett gemensamt forskningsprogram. Det övergripande syftet har varit att i Anna Lindhs anda främja framväxten av en ny europeisk forskargeneration med förankring i fler länder än sitt hemland. Programmet, som gick under benämningen ”European Foreign and Security Policy Studies”, utlystes över hela Europa första gången hösten 2004 och därefter en gång per år i fyra år. Målsättningen var att unga forskare verksamma i hela Europa, inte enbart från de tre medverkande länderna, skulle ges möjlighet att vistas i en forskningsmiljö i ett

annat europeiskt land i upp till två år. Sista utlysningen skedde 2008 och totalt finansierades 94 yngre forskare. Det avslutades formellt vid en konferens i Turin i september 2010. En uppföljning som syftar till att redovisa vetenskapliga resultat och effekterna för deltagarnas karriär har påbörjats.

Europe and Global Challenges

Sedan flera år tillbaka har RJ haft nära samarbete med tyska VolkswagenStiftung (WVS) och italienska Compagnia di San Paolo (CSP) bl.a. kring det ovan nämnda forskningsprogrammet inom utrikes- och säkerhetspolitik. Tillsammans har tre forskningsfinansiärer åstadkommit en insats som de var för sig inte hade varit mäktiga. Därför har samma stiftelser beslutat att vidareutveckla forskningssamarbetet.

Tanken med forskningsprogrammet "Europe and Global Challenges" är att i kontrast till satsningen på europeisk försvars- och säkerhetspolitik, som hade fokus på Europa och EU, vidga perspektivet till den globala nivån. "Europe and Global Challenges" riktar sig till såväl yngre som mer seniora forskare och uppmanar dem att söka samarbete med kolleger i andra delar av världen kring vår tids stora utmaningar. Förhoppningen är att denna satsning kommer att förstärka internationaliseringen av svensk och europeisk samhällsvetenskaplig och humanistisk forskning.

Första utlysningen inom "Europe and Global Challenges" avsåg planeeringsanslag. De tre stiftelserna mottog inte mindre än 138 sådana ansökningar, långt fler än finansiärerna kunnat ana. Av dessa beviljades 9. I slutet av april inkom 79 fullständiga ansökningar. Av dessa kortlistades 15 för hearingar i Hannover i november. Den expertpanel som sammansatts, med svensk representation i form av Rutger Lindahl och Thommy Svensson, enades om att prioritera 6 ansökningar. Av dessa finansierar RJ 2, varav 1 är placerat vid Lunds universitet. De 6 beviljade anslagen är:

The challenge of globalization: Technology driven foreign direct investment (TFDI) and its implications for the negotiation of International (bi- and multilateral) Investment Agreements

Cristina Chaminade, Centre for Innovation, Research and Competence in the Learning Economy (Circle), Lunds universitet. RJ beviljar 9 025 000 kr.

Technological trajectories for climate change mitigation in China, Europe and India

Dirk Messner, German Development Institute, Bonn. RJ beviljar 8 785 000 kr.

Europe's Global Linkages and the Impact of the Financial Crisis: Policies for Sustainable Trade, Capital Flows, and Migration

Claudia M. Buch, Institute for Applied Economic Research, Tübingen. VWS beviljar anslag.

Challenges of European External Energy Governance with Emerging Powers: Meeting Tiger, Dragon, Lion and Jaguar

Michèle Knodt, Institut für Politikwissenschaft, Darmstadt. VWS beviljar anslag.

Which labour migration governance for a more dynamic and inclusive Europe?

Ferruccio Pastore, Centro Studi di Politica Internazionale, Turin. CSP beviljar anslag.

The Post-Transatlantic Age: A Twenty-First Century Concert of Powers?

Harald Müller, Peace Research Institute, Frankfurt. CSP beviljar anslag.

Eftersom genomslaget för detta program vida överskred förväntningarna, har de tre stiftelserna beslutat att en andra omgång av programmet bör utlysas. Det finns anledning att räkna med att en andra utlysning kan attrahera fler forskargrupper. RJ:s styrelse har beslutat att avsätta ytterligare 20 miljoner kronor till ändamålet. Den andra utlysningen beräknas ske under 2012.

Skatteforskning

År 2007 tog RJ initiativet till en satsning på skatteforskning efter ett seminarium i Riksdagshuset på temat "Vad kan forskningen om offentlig ekonomi och skatter bidra med i en värld av alltmer globalt beroende?". Den första utlysningen resulterade i fem anslag till skatteforskning till en sammanlagd summa av 28 miljoner kronor. Under våren 2010 fick de fem projektledarna skicka in en självvärdering som granskades av tre av de sakkunniga som hade granskat de ursprungliga ansökningarna. Då resultaten utföll till belåtenhet utlystes en andra omgång av skatteforskning under sommaren 2010. Denna utlysning resulterade i 16 ansökningar som för närvarande granskas av externa sakkunniga. Denna gång finns 32 miljoner kronor till förfogande (RJ bidrar med 10 miljoner kronor, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) med 7 miljoner kronor samt Finansdepartementet/Skatteverket med 15 miljoner kronor). Resultatet av denna andra satsning på skatteforskning beräknas bli klart i slutet av mars 2011.

ABM

RJ:s och Vitterhetsakademiens gemensamma satsning på att skapa nya karriärvägar för nydisputerade forskare inom humaniora genom inrättandet av postdoktorala tjänster vid arkiv, bibliotek och museer (ABM) har sedan starten 2007 blivit väl mottagen. Syftet är att knyta disputerade forskare till arkiv, bibliotek och museer för att stimulera till kvalificerad forskning, stärka sektorns forskarkompetens samt skola in forskare i myndighetsarbetet. De goda erfarenheterna har resulterat i att ABM-programmet under 2010 utökats med en ny befattning, placerad vid Medelhavsmuseet. Christian Mühlenbock börjar sin anställning i januari 2011 där hans forskning utgår ifrån museets unika Cypersamlingar. Denna nya tjänst vid Medelhavsmuseet kompletteras

genom en donation av A.G. Leventis Foundation vilken finansierar ett postdokstipendium. Tillsammans med Vitterhetsakademien har RJ även beslutat att finansiera ytterligare två ABM-tjänster vid Svenskt Hällristningsforskningsarkiv (SHFA), som är knutet till Göteborgs universitet. Det finns goda skäl för RJ att ytterligare bidra till kunskapsöverföringen till samhället utanför universitet och högskolor t.ex. genom att finansiera ytterligare ”praxisinriktade” initiativ. Detta är en viktig bakgrund till försöksverksamheten inom det s.k. Flexitprojektet som är inriktat mot arbetsmarknaden utanför offentlig sektor (se nedan).

Anställningar vid Medelhavsinstituterna

I samverkan med Kungl. Vitterhetsakademien och de svenska forskningsinstitut i Athen, Istanbul och Rom utlyste RJ under 2009 anställningar som forskare vid de tre svenska Medelhavsinstituterna (se *Årsberättelse 2009*). Syftena är att bredda och förstärka forskningen vid instituten samt att förbättra möjligheterna för svenska forskare att verka i en internationell forskningsmiljö. Under 2010 har Åsa Eldén och Cecilia Olovsson erhållit treåriga postdokanställningar vid Svenska forskningsinstitutet i Istanbul, och Jenny Wallensten vid Svenska institutet i Athen.

Flexit

Under 2009 arbetade RJ fram en helt ny postdoktoral satsning kallad Flexit. Inom ramen för en försöksverksamhet utlystes fem trainee-anställningar vid fem olika företag. Tre av dem resulterade i anställningar vid företagen Good Old, ConsumerLab Ericsson och NCC. I detta pilotprojekt försöker RJ konstruera flexibla lösningar för att sprida forskning och forskare till områden dit de vanligtvis inte når. Huvudsyftet är att förstärka förbindelserna mellan humanistisk/samhällsvetenskaplig forskning och näringslivet. Genom att underlätta kunskapsöverföringen räknar RJ med att fler utanför universitetsvärlden ska se och efterfråga kompetensen hos disputerade humanister och samhällsvetare. På samma gång öppnas alternativa arbetslivsmöjligheter för dessa forskare, som får en viktig uppgift i de nya nätverk som förhoppningsvis växer fram. I den andra utlysningen medverkar Ergonomidesign, LOTS Design, Skanska, Jung och Västerbottens-Kuriren. Tjänsterna väntas bli tillsatta under första kvartalet 2011. Liksom under första omgången dominerar samhällsvetare. Ännu en utlysning planeras till 2011 där fokus kommer att ligga på företag och forskningsfrågor som humanister kan tackla. Intresset för programmet ökar markant och efter dessa tre utlysningar kommer det att utvärderas och förhoppningsvis utvecklas.

Forskning inom kulturpolitik, kulturarv och det konstnärliga området

RJ har sedan 2006 stött SweCult, ett ”kulturpolitiskt observatorium”, vid Linköpings universitet och Tema Q. SweCult är en brygga mellan å ena sidan akademisk forskning och å andra sidan representanter för myndigheter och

praktiker inom kultursektorn. Arbetet med rapporten *KulturSverige 2040* stöds av RJ och Stiftelsen Framtidens Kultur. De behov av analys, statistik och tillämpad forskning som finns inom det kulturpolitiska området förefaller glädjande nog ha fått en lösning i och med inrättandet av den nya Myndigheten för kulturanalys.

Arbetet med den internationella handbok om konstnärlig forskning som RJ tagit initiativet till har nu avslutats. Boken med titeln *The Routledge Companion to Research in the Arts* har redigerats av docent Henrik Karlsson och professor Michael Biggs. RJ kommer att sprida boken till nyckelpersoner vid de svenska konstnärliga högskolorna. Det kan också finnas anledning att återkomma till om RJ bör engagera sig ytterligare inom det framväxande fältet "creative industries", där industri och konstnärliga kreatörer med forskningsintresse tänkes finna varandra.

Forskningssamarbete Finland–Sverige

"Märkesåret 1809 – Det nya Sverige, det nya Finland" avslutades under 2010. I samarbete med Kulturfonden för Sverige och Finland samt Hanaholmen kulturcentrum arrangerade RJ den 18–19 januari avslutningskonferensen "Har bilden av grannen förändrats? Debatt och analys". Under konferensen summerades erfarenheter från de projekt och andra aktiviteter som genomförts under 2008 och 2009. Därutöver diskuterades också idéer till framtida bilaterala samarbetsprojekt.

För att bygga vidare på de positiva erfarenheterna från Märkesåret har RJ i en första omgång beviljat 10 miljoner kronor till framtida stöd för utveckling av det bilaterala forskningssamarbetet. Under året har 1 miljon kronor anslagits till projektet "Svenskan i Finland i dag och i går", vars syfte är att belysa svenska språket i Finland ur varierande språkvetenskapliga och språksociologiska synvinklar. Projektet stöds av såväl svenska som finländska finansiärer. Diskussioner kring andra samarbetsprojekt pågår. Det svensk-finländska forskningssamarbetet har också stärkts genom de växande kontakterna mellan Scas och Helsinki Collegium for Advanced Studies.

Översättningspriset Pro Lingua

Under 2007 introducerade RJ tillsammans med Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning (Stint) Pro Lingua, ett program för finansiering av översättning från svenska av monografier inom humaniora och samhällsvetenskap. Efter tre omgångar beslöt stiftelserna att göra ett uppehåll under 2010 och utvärdera programmet. Stint har meddelat att man avbryter sin medverkan. RJ avser att arbeta vidare på egen hand eller tillsammans med en ny partner under förutsättning att nomineringsarbetet kan få en godtagbar lösning.

Övriga bidrag till forskning och kulturliv

Erfarenhetsmässigt har det varit svårt att på ett naturligt sätt inrymma vissa angelägna ändamål under övriga budgetposter. Under 2010 har bidrag bl.a. beviljats till tvenne provnummer av den nya tidskriften *Modern psykologi*, vilken mottogs positivt. Flera böcker med anknytning till RJ:s ansvarsområde har fått produktionsstöd, däribland *Börje Hanssen Åter till Österlen – en tidig mikrohistoria. Agrar- och socialhistoriska texter i urval. Med en inledande biografi av Anders Perlinge*.

Med tanke på de återkommande debatterna om de disputerade humanisternas arbetsmarknad har en forskargrupp beviljats ett större anslag för att studera yrkesmöjligheterna förr, nu och i framtiden. Resultaten kommer att presenteras vid en konferens i Stockholm i mars 2011.

Projekt Polhem350 har erhållit 700 000 kr för att uppmärksamma 350-årsminnet av uppfinnaren och industrigrundaren Christopher Polhems födelse, och att samtidigt bredda och fördjupa intresset för teknik, innovation och entreprenörskap. Kungl. Vetenskapsakademien (KVA) har tilldelats ett bidrag för en utställning under det internationella kemiåret om Jacob Berzelius, ”Vetenskaplig innovation i 200 år – Jacob Berzelius och framåt”. Docent Bengt Jangfeldt har tilldelats medel för arbetet med en biografi över Raoul Wallenberg, som ska utkomma 2012, 100 år efter Wallenbergs födelse.

Forskarskolor

De fyra forskarskolor som RJ startade 1999–2001 är avslutade. RJ:s styrelse har beslutat att från 2002 inte starta ytterligare forskarskolor. Forskarskolorna var:

Forskarskolan i moderna språk

Forskarskolan i matematik med ämnesdidaktisk inriktning

The Swedish School of Advanced Asia Pacific Studies – SSAAPS

Nordiska museets forskarskola.

Forskarskolorna, vilka har utvärderats (se *Årsberättelse 2009*), redovisar mycket goda resultat, liksom en del användbara erfarenheter. RJ:s styrelse har beslutat att följa upp dem med postdoktorala tjänster, senast i moderna språk (se ovan). Under 2010 har VR fördelat andra omgången medel till kultur- och kulturarvsforskningen, som har beröringspunkter med Nordiska museets forskarskola.

Internationellt samarbete

RJ:s möjligheter att snabbt och kraftfullt stödja internationellt samarbete inom forskning och högre utbildning har stor betydelse för humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning. RJ gjorde betydande insatser vid tillkomsten av European Research Council (ERC). Behovet av ytterligare insatser för att stärka forskningen på europeisk nivå kvarstår. Ansträngningarna för att flytta fram ERC:s position och säkerställa ändamålsenliga arbetsformer fortsätter. RJ bekostar projektet "Peer Review Practices and the Legitimacy of the European Research Council". En konferens på temat "peer review", med framstående internationell medverkan, kommer att arrangeras i Stockholm i april 2011. RJ utgör tillsammans med några andra stiftelser den krets som sedan 2004 finansierar Euroscience Open Forum (ESOF), som 2010 samlades i Turin.

Inom European Foundation Centre (EFC) medverkar RJ i den särskilda arbetsgrupp som har till uppgift att stärka stiftelsernas ställning som forskningsfinansiärer i Europa. I gruppen ingår även representanter för EU och DG Research. För att öka insatsernas synlighet utges elektroniskt ett *EFC Research Forum newsletter*. I oktober arrangerade forumet tillsammans med det belgiska ordförandeskapet en workshop på temat "The role of philanthropy in supporting Research and Innovation in Europe". Bosch Stiftung var värd för forumets fjärde årskonferens med temat "Nurturing Talent: The Role of European Foundations in Building Human Capacity in Research". Dessförinnan genomfördes i november i Oxford en workshop om utvärdering, och i januari 2011 aktualiserar ett seminarium de växande immaterialrättsliga frågorna inom forskningen.

Inom ramen för områdesgruppen med inriktning på mål och resultat i offentlig verksamhet följer RJ OECD:s arbete med AHELO-projektet (Assessment of Higher Education Learning Outcomes). Dess syfte är att möjliggöra jämförelser mellan resultaten av högre utbildning i olika länder. RJ fortsätter även att bevaka det av Bertelsmann Stiftung initierade arbetet med en europeisk universitetsrankning. I Sverige delfinansierar RJ de undersökningar som utförs av organisationen U-rank. Genom bidraget till "2010 World Social Science Report (WSSR)", som utges av International Social Science Council, önskade RJ medverka till att en rad aktuella trender inom och globala utmaningar för samhällsforskningen kunde presenteras bl.a. för internationella beslutsfattare.

RJ har tidigare beslutat att under fem år finansiera Svenska Eustory, som vänder sig till gymnasister. Målet med Eustory, som ursprungligen initierades av Körber Stiftung, är att på grundval av historiestudier bidra till ökad förståelse och samarbete mellan individer, grupper och nationer. Svenska Eustorys andra tävling ägde rum under 2010 och hade temat "Local heroes". Eustory arrangerar ungdomsseminarier med deltagare från alla medlemsländer och

från 2011 även Eustory Teachers' Seminar. För mer information, se <http://www.svenskaeustory.se/>.

RJ:s internationella insatser i övrigt kan delas in i fyra grupper: Samarbetsorganisationer och nätverk för stiftelser, stöd till forskningsinstitut i utlandet, projekt inom säkerhet, utveckling, kultur och värderingar, samt gäst-professurer, postdoktjänster och andra liknande anställningar.

Samarbetsorganisationer och nätverk för stiftelser

Under året genomförde EFC för första gången en "foundation week" i det nya konferenscentret SQUARE i centrala Bryssel. Temat för Annual General Assembly and Conference var "A Conversation with the Institutions". Genom arrangemanget lyckades EFC öka uppmärksamheten på stiftelsernas insatser inom centrala samhällsområden, och flera nya kontakter kunde etableras med EU. Som medlem av ESF medverkar RJ bl.a. i de båda ERA-nätverken NORFACE (New Opportunities for Research Funding Co-operation in Europe) och HERA (Humanities in the European Research Area), liksom i "Forum on Science in Society Relationships". RJ deltar också i ECF:s (European Cultural Foundation) arbete och fortsätter att stödja Academia Europaeas utåtriktade informationsverksamhet med ett årligt bidrag.

Stöd till forskningsinstitut i utlandet

RJ har ett långvarigt och utvecklat samarbete med Wissenschaftskolleg zu Berlin. Sedan mer än ett decennium ger RJ bidrag till Collegium Budapest, och vid STIAS (Stellenbosch Institute for Advanced Study) finansieras under ytterligare några år fokusgrupper samt två fellowships/forskarbefattningar. Professor Ursula van Beek vid universitetet i Stellenbosch har fått anslag för arbetet med "The global financial crisis and its consequences for democracy". I samband med invigningen av den nya byggnaden vid Nordic University Centre i Fudan, Kina, beviljade RJ som engångsinsats ett allmänt bidrag till verksamheten där.

Projekt inom säkerhet, utveckling, kultur och värderingar

Utrikesdepartementet (UD) och RJ arrangerar tillsammans med German Marshall Fund (GMF) två gånger per år Stockholm China Forum (SCF). Avsikten är att fördjupa dialogen kring olika aspekter på relationen mellan Kina och västvärlden. En utlöpare av SCF är *Stockholm China Alliance* vid Handelshögskolan i Stockholm som arbetar med att samla Stockholmsregionens expertis och skapa en ledande kunskapsmiljö med inriktning på Kina och Stilla-havsasien. I detta sammanhang kan även nämnas att Utrikespolitiska Institutet har sökt och beviljats anslag till förnyelsearbetet med tidskriften "Internationella studier".

RJ medverkar sedan mer än ett decennium i finansieringen av den svenska delen av World Value Survey, som numera har sin vetenskapliga förankring vid statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet; under året har

ett anslag beviljats till materialinsamlingen. RJ har också beslutat om ett engångsbidrag till The Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE), där den svenska noden är Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering i Uppsala.

Årets RJ-finansierade stipendium för unga europeiska forskare inom det kulturpolitiska området, det s.k. Cultural Policy Research Award, tilldelades Claire Bullen, doktorand vid Research Institute for Cosmopolitan Cultures vid universitetet i Manchester. Hennes projekt är "European Capitals of Culture and everyday cultural diversity: Comparing social relations and cultural policies in Liverpool (UK) and Marseille (France)".

Gästprofessorer, postdoktjänster och andra liknande anställningar

Gästprofessuren i Dag Hammarskjölds namn vid Nordeuropa-Institut, Humboldt-Universität zu Berlin innehas av professor Ebba Witt-Brattström. RJ är svensk finansiär av det nordiska postdokprogrammet Scancor vid Stanford University. RJ bekostar därutöver t.ex. gästforskarutbytet mellan Scas och utländska institut för avancerade studier, däribland Helsinki Collegium for Advanced Studies och Max-Weber-Kolleg i Erfurt. Under och efter Märkesåret 2009 har det finska intresset för forskningsvistelserna vid Scas glädjande nog ökat så starkt att betydligt större anslag än planerat har måst beviljas.

Under 2010 har diskussionerna med det franska forskningsinstitutet Maison des sciences de l'homme om samarbete och forskarutbyte mellan länderna kommit så långt att RJ:s styrelse har avsatt medel för att finansiera ett treårigt avtal, vilket beräknas bli klart i början av 2011.

RJ har sedan 1989 ett avtal med Humboldt-Stiftung i Bonn om gästforskarutbyte. RJ finansierar tyska gästforskare i Sverige och Humboldt-Stiftung svenska forskare i Tyskland. Till Humboldtstipendiat i Sverige för 2010 har utsetts dr Horst Junginger, universitetet i Münster, som är knuten till Forum för Tysklandsstudier och historiska institutionen vid Uppsala universitet.

RJ:s internationella engagemang prövas fortlöpande, och alla insatser eller avtal är tidsbegränsade. Utvärderingen av gästprofessuren i Berlin har inletts (RJ:s nuvarande åtagande löper ut under 2011). ESF har varit viktig för utvecklingsarbetet inom europeisk forskningspolitik och -policy. Organisationens utformning och roll är ännu i skrivande stund oklar. Det är möjligt att den planerade nya organisationen enbart kommer att godta direkt statligt finansierade myndigheter som medlemmar.

Samarbete med riksdagen

Sedan gammalt är en av RJ:s uppgifter att uppmuntra till och finansiera forskning om riksdagen. En särskild budgetpost finns för att finansiera utveckling av samarbetet med riksdagen. I syfte att informera om forskningsresultat och initiera ny forskning, har en seminariereserie om riksdagens inre arbete genomförts. Den 9 mars genomfördes ett välbesökt program, "Grupp-

ledarrollen”, där bl.a. ett drygt tiotal nuvarande och tidigare gruppleddare medverkade. I volymen *Folkets representanter*, red. Martin Brothén & Sören Holmberg, belyses med hjälp av de s.k. riksdagsundersökningarna olika aspekter av den representativa demokratin. Dessa frågeundersökningar med riksdagsledamöterna har genomförts vid åtta tillfällen under de senaste 40 åren och möjliggör därmed studier av kontinuitet och förändring under en lång tid. Med anledning av utgivningen av bokverket *Sveriges statsministrar under 100 år* arrangerade RJ den 19 maj ett seminarium om statsministerrollens förändringar, ett seminarium som drog drygt 200 intresserade. Under hösten 2010 ledigförklarades de 8 miljoner kronor för forskning om riksdagen som RJ:s styrelse tidigare har beslutat om. Forskarnas gensvar i form av 22 ansökningar får bedömas som gott.

Rönnergskas donationerna

De båda donationer som RJ under 1990-talet erhöll från hemmansägaren Erik Rönnerberg, Fagerdal, Hammerdal ingår nu i RJ:s förmögenhetsmassa och förvaltas tillsammans med övriga tillgångar. RJ utdelar avkastningen vart tredje år i form av treåriga forskarstipendier till yngre forskare vid Karolinska Institutet (KI) i Stockholm. Nuvarande stipendiater är utsedda för tiden fram till utgången av 2011 (se *Årsberättelse 2009*).

Nils-Eric Svenssons fond

Nils-Eric Svenssons fond instiftades 1993 och upphör vid utgången av 2015. Ändamålet är att genom resestipendier främja forskarutbytet inom Europa, dels genom möjlighet för två yngre disputerade svenska forskare att under kortare tid vistas i en framstående europeisk forskningsmiljö, dels för en yngre europeisk forskare att vara verksam vid en svensk forskningsinstitution. Den senare stipendiaten utses efter förslag från fristående europeiska forskningsstiftelser med anknytning till den s.k. Haagklubben. Stipendiebeloppet är 100 000 kr. Under 2010 utsågs två stipendiater (lärosäte som ska besökas inom parentes): Christina Öberg (Manchester Business School) och Kristina Grange (University of Newcastle).

Bidrag till lokalkostnader och indirekta kostnader

Frågan om s.k. overheadkostnader för forskning har behandlats ingående i tidigare årgångar av RJ:s *årsberättelse*. Lärosätenas arbete med att genomföra Sveriges universitets- och högskoleförbunds (SUHF) modell för full kostnadsredovisning i externfinansierad forskning pågår sedan ett par år, men fortfarande återstår mycket arbete innan den kan sägas fungera. RJ har därför de båda senaste åren erbjudit lärosätena en alternativ lösning som innebär att

RJ ger ett bidrag i kronor dels till direkta lokalkostnader, dels till indirekta kostnader. År 2010 har denna lösning utvecklats och förtydligats. Fördelen med fasta bidrag framför procentuella påslag är att de sätter press på kostnaderna och ger klara incitament till effektivisering. RJ:s lösning innebär att vissa projekt får mer pengar än de skulle ha fått med det gamla procentuella påslaget, andra mindre. Viktigt är dock att de anslag som ska finansiera yngre forskare ofta får ett större bidrag än tidigare, medan t.ex. bidraget till en redan anställd professor blir mindre än förr. Rektorena har godtagit upplägget, och många av de forskare, prefekter och andra som kontaktar RJ uttrycker sitt gillande. Vad gäller programmen beräknas påslaget från fall till fall. Samtalen om kringkostnader mellan RJ och företrädare för lärosätena har varit konstruktiva och framåtsyftande. RJ, KK-stiftelsen, Mistra, SSF, Stint, Vårdalstiftelsen, Östersjöstiftelsen samt Söderbergiska stiftelserna har under året beslutat att utreda möjligheterna till en samordning rörande stiftelsernas hantering av kostnadskalkyler, ekonomisk rapportering samt projektens ekonomiska uppföljning. Kontakt har också upprättats med föreningen Stiftelser i samverkan (SIS).

Information, webbplats och årsbok

Under 2010 har RJ fortsatt sin satsning på bättre kommunikation. Webbplatsen har utökats bl.a. med en rad artiklar och presentationer av de större forskningsprogrammen samt några forskarporträtt. Dessutom har kopplingen till forskning.se stärkts, vilket betyder att våra nyheter blivit mer synliga. I samma anda har fler slutredovisningar lagts ut och i förekommande fall också presenterats som pressmeddelanden. Detta handlar om att nu och i framtiden stärka den humanistiska och samhällsvetenskapliga forskningens roll i samhället.

Ytterligare ett sätt att nå det målet har varit satsningen på open access som RJ beslutat om. RJ ställer i dag krav på de forskare som beviljats medel från 2010 att de publicerar sina resultat i open access. För att underlätta detta ger RJ ett finansiellt bidrag. Dessutom tar RJ också en aktiv del i arbetet för open access på mer generell nivå genom engagemang i satsningen openaccess.se som Kungl. biblioteket driver.

Att sprida och stärka RJ:s forskningsområden är ledstjärnan för våra satsningar. RJ har beslutat att vara en av huvudarrangörerna på Bok- och biblioteksmässans "Forskartorget". I och med detta har vi på ett konkret sätt lyft fram resultaten av humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning på en av de viktigare arenorna i Kultursverige. En rad seminarier i egen regi samt ett par storseminarier i Bokmässans regi genomfördes. Publikrekord slogs återigen på Forskartorget, och både arrangörer och publik vittnade om de intressanta seminarierna och det goda arrangemanget.

Ett av dessa seminarier knöt an till den årsboksserie som RJ sedan tre år har genomfört. Årsboken – i år kallad *Allt som tänkas kan* – avslutar Marie

Cronqvists utmärkta redaktörskap för boken. Temat cirklar i år kring vetenskapen och dess villkor.

Årsboksarbetet har gått över i en ny fas. Ett ny tillsatt redaktionsråd bestående av Björn Fjæstad, Tove Marling Kallrén och Jenny Björkman arbetar vidare. Ett antal framtida teman har diskuterats och arbetet med 2011 års årsbok är i full gång. Temat för nästa år utgår ifrån satsningen på Nordiska rum som RJ gjort tillsammans med ett antal andra finansiärer. Förhoppningen är att boken kommer att vara klar redan till sommarens SAMspråk under Almedalsveckan i Visby.

Till RJ:s utåtriktade verksamhet hör också ett antal andra arrangemang. I år genomfördes en ny satsning på svensk forskning gemensamt med FAS, VR, Formas och Vinnova på ESOF (Euroscience Open Forum) i Turin. Ett antal svenska forskare fick här chansen att presentera sin forskning för en internationell mediepublik. Från humaniora och samhällsvetenskap kom statsvetaren Cecilia Åse, som forskat om monarkin – ett ämne som var extra aktuellt efter det just timade kronprinsessbröllopet i Stockholm.

I likhet med tidigare år anordnades SAMspråk i Almedalen. Under moderering av Ulrika Knutson hölls åtta välbesökta samtal mellan politiker och forskare. I år var satsningen mer lyckad än någonsin, både vad det gäller pressbevakning och antal besökare. Några besökare deltog dessutom för andra eller tredje gången.

I sammanhanget bör även RJ:s bidrag till den verksamhet som bedrivs av föreningen Vetenskap & Allmänhet (VA) nämnas. VA:s återkommande kartläggningar av allmänhetens förtroende för olika typer av forskning återoppar ofta i den forskningspolitiska diskussionen.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering av RJ-finansierade verksamheter sker på olika sätt. Samtliga RJ-finansierade projekt, infrastrukturella projekt och program ska lämna en ekonomisk och vetenskaplig slutredovisning. Redovisningarna granskas och den vetenskapliga slutredovisningen läggs ut på RJ:s webbplats. För projekt och infrastrukturella projekt genomförs också en halvtidsuppföljning då projektledarna får lämna en skriftlig redovisning till RJ angående hur projektet fortskrider. Ett antal projekt väljs ut för s.k. projektbesök då ansvarig beredningsgrupp träffar projektledaren för en diskussion om projektet. Syftena med projektbesöken är att stämna av att projektet löper på som tänkt, att notera väsentliga avsteg från projektplanen samt att ge klartecken för fortsättning av projektet. Återkoppling till projektledaren ges dels vid själva besöket, dels efteråt i skriftlig form. Besöket innebär dessutom ett tillfälle till informationsinhämtning för såväl beredningsgrupperna som kansliet för utveckling av stiftelsens arbete. Under året har 43 projekt och 9 infrastrukturella projekt följts upp genom att de skickat in redovisningar. För 16 av projekten och 3 av de infrastrukturella projekten har projektbesök genomförts. I tre fall

har vd med anledning av beredningsgruppernas iakttagelser genomfört en fördjupad studie. Därefter har uppföljningarna resulterat i fortsatt projektstöd.

Även programmen följs upp efter halvtid. Syftet med uppföljningen är att få underlag för en eventuell justering av budgeten för programmets avslutande del. Under året har fyra program halvtidsutvärderats: *Staden, guden och havet* (Arto Penttinen), *Att förstå mänsklig handling* (Pauliina Remes/Lilli Alanen), *Kunskapsintegration och innovation i en internationaliserande ekonomi* (Christian Berggren) och *The Quality of Government Institute* (Bo Rothstein). Två icke-svenska sakkunniga har granskat varje program, dessutom har programgrupperna frågats ut vid särskilda hearingar. Slutsatsen av uppföljningen är att alla fyra programmen utvecklats tillfredsställande och därmed får utnyttja återstoden av de beviljade medlen.

RJ finansierar sedan 2001 en gästprofessur vid Nordeuropa-Institut, Humboldt-Universität zu Berlin, den så kallade Dag Hammarskjöldprofessuren. Under denna tid har tre personer innehaft professuren. RJ står nu inför att fatta beslut om fortsatt finansiering och har därför givit en sakkunnig i uppdrag att utvärdera bl.a. vad professuren tillfört och vilken betydelse den har haft. Utvärderingen är färdig i början av 2011.

Under året har två områdesgrupper avslutat sitt arbete, *Områdesgruppen för forskning om offentlig ekonomi, styrformer och ledarskap* respektive *Områdesgruppen för forskning om civilsamhället*. Den förstnämnda gruppens arbete har sammanfattats i en särskild redovisning. Områdesgruppen med inriktning på forskning om civilsamhället har fått sin verksamhet belyst i boken *Mellan staten och kapitalet. Civilsamhället under omkonstruktion*. Rapporterna finns på RJ:s webbplats, www.rj.se.

Våren 2010 publicerades rapporten *Mobilising Swedish Social Science Research on Sustainability – an Evaluation of Swedish Social Science Research on Sustainability*. Rapporten redovisar resultaten från en internationell utvärdering genomförd av sex svenska finansörer, däribland RJ, av svensk humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning om hållbar utveckling. RJ kom mycket väl ut i utvärderingen. Finansörerna har fortsatt att samarbeta och ordnade i september 2010 ett välbesökt seminarium med utvärderingen som grund. Ett tema för seminariet var forskningens användbarhet och nytta. Vidare har finansörerna tagit fasta på utvärderingens rekommendation att finansiera flera längre (femåriga) "early career fellowships" så att forskare får möjlighet att etablera sig som självständiga forskare med egna grupper. En mindre arbetsgrupp har arbetat vidare med frågan, bl.a. diskuteras en utformning liknande RJ:s Pro Futura-satsning. RJ:s styrelse har fattat beslut att bidra med 5 miljoner kronor till en satsning på karriäransättningar inom forskningsområdet förutsatt att även Formas och VR fattar beslut om anslag.

Vad gäller uppföljning och utvärdering så är RJ engagerat i dessa frågor även på andra sätt än i det direkta uppföljningsarbetet av den egna verksamheten. RJ samarbetar med såväl svenska som internationella aktörer. Som exempel kan nämnas engagemang i EFC:s särskilda grupp för utvärderingsfrågor där ett antal guider för utvärdering har arbetats fram och även fallstu-

dier med exempel från olika forskningsstiftelsers arbete med utvärderingsfrågor. RJ har bidragit med en text om utvärdering av forskning inom humaniora och samhällsvetenskap.

Förvaltningsberättelse

Ändamål

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond (RJ) grundades genom ett beslut i riksdagen 1964 och genom en donation från Sveriges riksbank. Avsikten var att uppmärksamma bankens 300-årsjubileum 1968 och samtidigt främja ”ett angeläget nationellt ändamål”. Riksdagen fastställde RJ:s stadgar den 2 december 1964. Stadgarna reviderades från den 1 januari 1988. RJ blev en självständig finansiell aktör i och med att medelsförvaltningen övergick från Riksbanken till RJ:s styrelse. I samband med att de s.k. löntagarfonderna utskiftades, beslöt riksdagen under 1993 att tillföra RJ en ny donation, *Kulturvetenskapliga donationen*. Härutöver har RJ fått ytterligare donationer. Riksdagen fastställde de nu gällande stadgarna den 30 maj 2006. Bakgrunden till förändringen var att finansmarknaderna i Sverige och internationellt genomgått stora förändringar. Numera har RJ möjlighet att investera i samtliga finansiella instrument och strukturer som förekommer på marknaden.

RJ är en fristående stiftelse. Styrelsen beslutar självständigt om verksamheten inom ramen för stadgarna, vilka preciserar (§ 2) följande ändamål för RJ:

”Stiftelsen har till ändamål att främja och understödja vetenskaplig forskning med anknytning till Sverige. Därvid skall gälla

att verksamheten skall ges en betydande flexibilitet och att i princip inte något forskningsområde skall vara uteslutet från möjligheten att erhålla bidrag från stiftelsen, men

att företrädare skall ges åt forskningsområden, vilkas medelsbehov inte är så väl tillgodosedda på annat sätt,

att stiftelsens medel speciellt skall användas för att stödja stora och långsiktiga forskningsprojekt,

att nya forskningsuppgifter, som kräver snabba och kraftiga insatser, därvid särskilt uppmärksammas,

att stiftelsen skall verka för att främja kontakter med internationell forskning, samt

att stiftelsens medel inte skall tas i anspråk för inrättande av permanenta tjänster. Om så befinns lämpligt, skall dock till stiftelsens verksamhet kunna knytas forskare för så lång tid att stödet från stiftelsen får karaktären av livstidsstipendium.”

Ledning

Styrelsens ledamöter utses av riksdagen för en fyraårsperiod. Valen sker vartannat år då beslut om halva antalet ledamöter fattas. Styrelsen har sammanträtt fyra gånger under 2010. Den beslutar om budget, anslag till forsk-

ning, riktlinjer för den finansiella verksamheten och delegationsregler. Styrelsen konkretiserar de ovan angivna ändamålen i den fleråriga utformningen av forskningsstödet och i den årliga budgeten.

Styrelsens arbetsutskott, som består av styrelsens ordförande och vice ordförande samt finanskommitténs ordförande, har sammanträtt sex gånger under året. Till arbetsutskottet har styrelsen bl.a. delegerat besluten om anslag till forskningsinitiering och tryckningsbidrag.

RJ:s finanskommitté, som på styrelsens delegation fattar beslut i finansiella frågor, har två ordinarie ledamöter. Under 2010 har en adjungerad ledamot utsetts. Finanskommittén har sammanträtt vid sex tillfällen. För finansförvaltningen hänvisas till särskilda avsnitt nedan.

Arbetsätt

Under 2010 har RJ sammanlagt beviljat anslag om 348 miljoner kronor (se vidare i *Årsberättelsens* avdelning ”Den forskningsstödjande verksamheten”). RJ stöder i första hand forskning inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi. Verksamheten följer två linjer. Dels finansieras högkvalitativa ansökningar från forskarna själva i form av projekt, program, infrastrukturellt stöd och forskningsinitiering, dels görs riktade insatser som syftar till att utveckla svensk forskning och stärka dess internationella ställning.

RJ vinnlägger sig om hög kvalitet i granskningsprocessen och flexibelt beslutsfattande. Varje ansökan bedöms i förhållande till vetenskapliga kvalitetskriterier och internationell standard. I alla sammanhang ges ansökningar med internationell anknytning särskild prioritet. RJ:s beredningsorganisation är omfattande. Tillgången till kvalificerade ledamöter i beredningsgrupper och paneler är en förutsättning för beslutens kvalitet och legitimitet. Jävsfrågorna behandlas omsorgsfullt: styrelsens regler för hanteringen av jäv vid bedömning av forskningsansökningar är publicerade på RJ:s webbplats (www.rj.se). För att reducera jävsproblemen anlitas allt fler icke-svenska ledamöter i beredningsorganisationen. De ansökningar som i den första granskningen förs vidare genomgår extern sakkunnigbedömning, i många fall av utländska experter. Vid behov arrangeras s.k. hearingar för att skaffa ett fullgott beslutsunderlag.

Avsikten är att RJ:s anslag ska vara utformade på ett sådant sätt att de bästa forskarna söker och väljer dem. RJ inriktar sig på hela forskningsprocessen och ger bidrag till tryckning och översättning och från 2010 också till kostnader för publicering med s.k. open access. Goda förvaltningsresultat har gjort det möjligt att utveckla en rad nya stödformer och riktade insatser, vilka vilar på grundlig och självständig analys. Särskilt intressanta och värdefulla har de åtgärder visat sig vara som är unika för RJ. De har i flera fall inspirerat andra finansiärer till efterföljd, under året t.ex. Vetenskapsrådets utlysningar av medel för forskning om civilsamhället. Tack vare RJ:s åtgärder har kvaliteten och mångfalden i svensk forskning kunnat stärkas. RJ eftersträvar att tillvarata sin handlingsfrihet genom att arbeta probleminriktat och flexibelt. Genom att samfinansiera angelägen forskning med andra aktörer (exempelvis

den andra utlysningen av medel för skatteforskning under 2010) kan bidragen från RJ få hävstångseffekt, samtidigt som insatserna ges en bredare förankring i forskningssystemet.

Inför styrelsens beslut om budget görs ett finansiellt hållbarhetstest, ett s.k. stresstest. Alla utgifter prövas noga. Under 2010 har inte hela det budgeterade utrymmet för forskningsanslag tagits i anspråk. Detta beror på beslutet att endast finansiera två program, liksom på RJ:s återhållsamhet med att bevilja ospecificerade overheadanslag. Att RJ utbetalar anslagen årsvis, och inte vid ett enda tillfälle för hela projektperioden, innebär också ekonomiska fördelar för RJ.

Forskningsstöd

Antalet ansökningar om nya projektanslag uppgick 2010 till 752 (2009: 783). Beredningsgrupperna valde ut 113 av dessa, vilka därefter inbjöds att inkomma med en fullständig ansökan. 47 (2009: 54) ansökningar kunde beviljas anslag, vanligtvis för tre år. Antalet ansökningar till de stora programanslagen var 22 (2009: 22), varav 7 valdes ut för vidare behandling och 2 (2009: 1) slutligen finansierades. Av 50 (2009: 49) ansökningar om infrastrukturellt stöd fördes 19 vidare till fördjupad bedömning. Av dessa har 16 (2009: 9) beviljats medel. Allmänt sett är det ett bekymmer att en så stor del av här nämnda ansökningar, trots hög kvalitet, inte kan finansieras. Konkurrensen om anslag är hårdare hos RJ än hos andra jämförbara finansiärer. Styrelsen tillvaratar till buds stående medel för att behandla olika typer av ansökningar så rättvist som möjligt. När resultaten av kvalitetsbedömningarna föreligger, gör styrelsen vid behov betydande omfördelningar mellan budgetposterna. Under 2010 utnyttjades härigenom en stor del av budgetposten program i stället till att finansiera högt rangordnade projekt och till angelägna riktade insatser.

En av RJ:s uppgifter är att förnya forskningen. RJ inrättar s.k. områdesgrupper inom forskningsfält som bedöms vara angelägna men svagt utvecklade eller otillräckligt uppmärksammade. Syftet är att initiera och stimulera till ny forskning. Två grupper har varit verksamma under 2010, varav den med inriktning på mål och resultat i offentlig verksamhet har genomfört sitt första verksamhetsår. På förslag från den andra områdesgruppen har RJ:s styrelse avsatt 40 miljoner kronor till en särskild utlysning för forskning om förmodernitet. Styrelsen har också beslutat att inrätta en ny områdesgrupp för att uppmärksamma problemkomplexet ”teknik och social förändring”. RJ har genomfört ett flertal symposier och seminarier, ibland tillsammans med andra forskningsstödjande organ inom eller utom landet. Utlysningen av medel för forskning om riksdagen, dess arbetsformer och ledamöter föregicks av en seminarierie i riksdagen som syftade till att sprida och diskutera resultat från forskning om parlament i Sverige och vår omvärld.

Bland de riktade forskningssatsningar kan även nämnas spetsforskarprogrammet Pro Futura. Forskarna visar mycket goda resultat i de uppföljningar som genomförts under 2010. RJ följer upp tidigare satsningar på forskning

om Kina och Stilla-havsasien med medel till uppbyggnaden av Stockholm China Alliance. Tio forskare inom området "levande språk" har fått finansiering av tvååriga postdokanställningar. Det postdoktorala programmet inom ABM-sektorn (Arkiv-Bibliotek-Museer) har i samarbete med Vitterhetsakademien byggts ut med två anställningar vid Svenskt Hällristningsforskningsarkiv som är knutet till Göteborgs universitet. Arbetet med Flexitprogrammet går vidare. Genom att RJ delfinansierar forskartjänster knutna till företag hoppas RJ kunna åstadkomma närmare förbindelser mellan å ena sidan humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning, å andra sidan näringslivet.

RJ fortsätter att bygga ut och förbättra sin information till den intresserade allmänheten. Webbplatsen är ett viktigt instrument, liksom årsboken och nyhetsbrevet. RJ medverkar också under politikerveckan i Almedalen, i Bok- och Biblioteksmässan samt vid åtskilliga konferenser.

Lärosätenas arbete med att implementera SUHF:s (Sveriges universitets- och högskoleförbund) modell för full kostnadsredovisning i externfinansierad forskning pågår, men fortfarande dröjer det innan modellen kan tas i praktiskt bruk. RJ har också medverkat aktivt i arbetet med att försöka samordna stiftelsernas hantering av kostnadskalkyler och liknande. RJ har även under 2010 begärt in kostnadskalkyler för alla ansökningar som kvalificerat sig till den andra omgången. RJ har därefter utvecklat den lösning som introducerades 2009 och för nya projekt erbjudit lärosätena ett krontalsbidrag till direkta lokalkostnader och indirekta kostnader. För program och infrastrukturellt stöd har bidragens storlek beräknats från fall till fall. Det har varit möjligt att nå samförstånd med berörda lärosäten.

Internationellt

Varje år ges bidrag som förnyar och förstärker den svenska forskningens internationella förbindelser och genomslag. RJ har en erkänd position i det internationella vetenskapssamfundet. RJ fortsätter att i skilda former driva på forskningspolitiken, bl.a. genom bidrag som syftar till att stärka det europeiska forskningsrådets (ERC) position. RJ är därutöver en aktiv medaktör i European Foundation Centre (EFC), European Cultural Foundation (ECF) och European Science Foundation (ESF). Som exempel på forskningssamarbetet med andra europeiska stiftelser kan "Europe and Global Challenges" nämnas. Gensvaret på den första utlysningen var starkt och resulterade i att sex nya, internationellt sammansatta forskargrupper kunde finansieras. RJ:s styrelse har avsatt 20 miljoner kronor till en andra utlysning. Andra insatser under 2010 syftar till att stärka samarbetet med fransk forskning. RJ:s internationella samarbete prövas fortlöpande, och alla insatser eller avtal är tidsbegränsade.

Kvalitetssäkring

RJ har under senare år ökat ambitionerna i fråga om utvärdering och uppföljning av den forskning som beviljats medel. Det är viktigt att kunna ge besked om vad som varit ett lyckat projekt och vad som eventuellt har varit mindre

framgångsrikt. RJ:s styrelse behöver också inför sina beslut ett allsidigt underlag som gör det möjligt att fortlöpande justera stödformer och arbetssätt. En del uppföljning och utvärdering är löpande åtgärder. Efter avslutad projekttid ska forskarna till RJ sända in en ekonomisk redovisning samt en kort redogörelse för de vetenskapliga resultaten och de skrifter som projektet resulterat i. I kvalitetshöjande syfte gör respektive beredningsgrupp årligen uppföljningar och projektbesök. Under 2010 har 43 projekt och 9 infrastrukturella projekt granskats, varav 16 projekt och 3 infrastrukturella projekt även har besökts. För 3 projekt har fördjupad analys varit nödvändig innan klartecken till projektledaren kunnat ges. Fyra program har genomgått en formell halvtidsutvärdering och tre en uppföljning efter de första två åren. Under 2010 har även några redovisningar av äldre insatser genomförts, däribland av resultaten från två områdesgrupper, liksom en stor internationell utvärdering av svensk forskning om hållbar utveckling. De forskare som RJ har beviljat anslag klarade denna granskning mycket väl, trots att RJ inte har hållbar utveckling som en särskild prioritering.

Administration

Arbetet med att förbättra IT-stödet omfattar bl.a. Capman för värdepappershantering samt Tekla, Vega och Webla för ansökningar och ekonomiadministration. En diskussion har påbörjats om hur RJ kan utveckla sitt arbete med etiska aspekter på de finansiella placeringarna. Säkerhetsfrågorna i IT-systemen har uppmärksammats genom analys och åtgärder. Innan en fullständig övergång till digital hantering av handlingar kan göras måste ett antal arkiveringsfrågor få tillfredsställande lösningar. Arbetet att med hjälp av skattejurister dels återkräva felaktigt innehållen källskatt på RJ:s aktieaffärer i en rad europeiska stater, dels tillse att skattefrågorna hanteras korrekt framöver, har fortsatt. En advokatfirma har konsulterats för att klarlägga RJ:s förhållande till lagen om offentlig upphandling och för att föreslå riktlinjer för RJ:s upphandlingar. Arbetet med att beskriva arbetsrutiner inom kansliet går vidare. Den s.k. årskalendern för forskningsavdelningen och administrationen har aktualiserats i syfte att öka säkerheten och effektiviteten i arbetsprocesserna. Personalhandboken för kansliets personal har ajourförts.

Personal

I slutet av 2010 hade RJ:s kansli 16 anställda. Under året har 1 anställd pensionerats, 2 anställda slutat och 1 nyanställning gjorts.

Finansiell verksamhet

Resultat och avkastning

RJ:s resultat inklusive realiserade vinster och förluster uppgår för helåret 2010 till 1 000 miljoner kronor (1 909 mkr)¹, se not 12. Resultat exklusive realiserade vinster och förluster var 762 miljoner kronor (989). Under året beviljade RJ 348 miljoner kronor (317) till forskningsmedel, vilket innebär att forskningsanslagen ökade med ca 10 procent jämfört med föregående år.

Direktavkastningen i form av utdelningar, ränteintäkter och driftöverskott på fastigheter uppgick under året till 282 miljoner kronor (308). Administrationskostnaderna var 34 miljoner kronor (34), vilket motsvarar 0,4 procent av genomsnittligt eget kapital.

Det finansiella resultatet uppgick för helåret 2010 till 1 034 miljoner kronor (1 943), se tabell 1. Totalavkastningen på stiftelsens tillgångar var under året 10,8 procent (25,1). Avkastningen i totalportföljen översteg under året RJ:s jämförelseindex med 1,4 procentenheter (3,4), vilket innebär att den aktiva förvaltningen under året överträffat index med ca 140 miljoner kronor (300). Under 2010 utvecklades såväl den totala aktieportföljen som ränteplaceringarna och den taktiska allokeringen bättre än sina respektive jämförelseindex. Den taktiska allokeringen mellan tillgångsslag bidrog under året positivt till totalavkastningen med ca 0,4 procentenheter (0,9). Detta kan främst hänföras till en övervikt i aktier och en undervikt i räntebärande placeringar.

RJ:s aktieportföljer avkastade under året 15,6 procent (43,5). Räntebärande placeringar gav en avkastning på 1,2 procent (4,2) och hedgefonder 6,8 procent (13,8). Den direktägda fastighetsportföljen gav en avkastning före skatt på 12,9 procent (8,5) och fastighetsfonder 6,9 procent (–12,5).

Den svenska aktieportföljen gav under 2010 en avkastning på 26,8 procent (58,7), vilket understeg index med 0,2 procentenheter efter att under föregående år överträffat index med 5,4 procentenheter. Vid årsskiftet var 34 (33) procent av de totala placeringarna investerade i svenska börsnoterade aktier. Den starka utvecklingen på Stockholmsbörsen har därför bidragit stort till RJ:s totalavkastning. Stockholmsbörsen har en omfattande internationell exponering, exempelvis kommer ca 25 procent av försäljningsintäkterna från tillväxtmarknader, s.k. emerging markets. En anledning till den starka absolutavkastningen är uppjusterade vinstprognoser för de svenska börsföretagen.

Den internationella aktieportföljen har under året gett en totalavkastning på 1,1 procent (20,3), vilket översteg jämförelseindex med 4,8 procentenheter (2,4). Portföljen har under året haft en inriktning på internationellt verksamma storbolag, och ett framgångsrikt aktieurval har bidragit till en avkastning överstigande index. Den förstärkning som skett av den svenska kronan har påverkat avkastningen negativt under året, vilket till en del kompenseras av vinster på valutaterminer, som redovisas separat. I december beslutade finanskommittén att förändra inriktningen på utlandsportföljen i syfte att få en

¹ Siffror inom parantes avser år 2009.

mer diversifierad portfölj med avseende på geografisk och valutamässig fördelning med ett ökat inslag av emerging markets och medelstora företag. Därför kommer portföljen att byta jämförelseindex till S&P Global 1200. Implementeringen av den nya strategin kommer att genomföras under första kvartalet 2011. Ingen förändring sker dock i investeringsfilosofin som domineras av "bäst-i-sin-klass"-företag med rimlig värdering. Liksom tidigare kommer hela den internationella aktieportföljen och den svenska aktieportföljen att förvaltas internt av RJ:s finansavdelning.

Räntebärande placeringars avkastning på 1,2 procent (4,2) översteg jämförelseindex med 0,3 (1,4) procentenheter. Obligationsportföljen, som främst innehåller säkerställda svenska bostadsobligationer, uppvisade en avkastning på 1,7 procent (6,0), vilket översteg jämförelseindex med 0,1 (0,9) procentenhet. Avkastningen på korta räntebärande placeringar uppgick under året till 0,7 procent, vilket översteg jämförelseindex med 0,4 (1,2) procentenheter. De svenska obligationsräntorna sjönk fram till slutet av augusti till mycket låga nivåer. I takt med att den svenska BNP-tillväxten utvecklats starkt och Riksbankens höjning av reporäntan har obligationsräntorna följt efter och stigit fram till årsskiftet. Under de senaste tolv månaderna har konsumentpriserna i Sverige stigit med 2,3 procent, vilket ger stöd för fortsatta höjningar av reporäntan under 2011 eftersom styrräntan i slutet av året trots räntehöjningar på en hel procentenhet endast är 1,25 procent.

RJ:s direktägda fastighetsportfölj domineras av bostadsfastigheter i Stockholms innerstad där marknadspriserna stigit tack vare låga bolåneräntor och brist på bostäder. En viktig faktor är att Stockholm är en region med ekonomisk tillväxt och växande befolkning. Under året har en bostadsfastighet avyttrats för 65 miljoner kronor, vilket gett en bokföringsmässig realisationsvinst på 54 miljoner kronor. Marknadsvärdet på stiftelsens kontorsfastigheter i centrala Stockholm har också stigit tack vare lägre avkastningskrav och förväntningar om högre kontorshyror. Detta beror främst på ett ökat intresse från inhemska institutionella investerare att förvärva centralt belägna fastigheter och på återhämtningen i den svenska ekonomin. Under 2010 har en upphandling av fastighetsförvaltare genomförts. Ny förvaltare av RJ:s fastighetsbestånd är fr.o.m. den 1 januari 2011 Einar Mattsson Byggnads AB.

Under året har beslut fattats att satsa 10 miljoner euro i Sveafastigheters tredje fastighetsfond. Fonden är inriktad på nordiska fastigheter med tonvikt på Sverige och Finland med en treårig investeringsperiod. Vi grundar investeringen på en bedömning att det finns möjligheter att göra attraktiva fastighetsinvesteringar i spåren av finanskrisen när ekonomierna i dessa länder nu utvecklas starkt.

Alla RJ:s sju innehav i hedgefonder gav under året en positiv absolutavkastning i lokal valuta, och totalavkastningen i tillgångsslaget i svenska kronor blev under året 6,8 procent (13,8). Tillgångsslaget har uppvisat en positiv avkastning alla helår sedan RJ började investera i hedgefonder för nio år sedan. Liksom tidigare år har RJ fortsatt att endast investera i svenskbaserade hedgefonder.

RJ använder sig av valutaterminer för att minska känsligheten för framtida växelkursförändringar. Under året uppgick nettoresultatet på valutaterminer till 80 miljoner kronor (46). Vinsterna på valutaterminer är hänförliga till valutasäkringen av den utländska aktieportföljen. Den svenska kronan har under året fortsatt att stärkas mot omvärldens valutor med 9,5 procent mätt som TCW-index varav 12 procent mot euron och 6 procent mot USA-dollar.

Vi har fortsatt samarbetet med GES Investment Services AB inom området etisk företagsanalys. Arbetet görs med utgångspunkt i placeringspolicyn som anger att RJ ska beakta de konventioner som Sverige undertecknat inom områdena mänskliga rättigheter, arbetsrätt och miljöhänsyn. I den granskning som genomfördes i november redovisades för första gången ett företag där vi äger aktier som konstaterats inte ha följt dessa konventioner. Med hänsyn till detta har RJ beslutat att avyttra hela aktieinnehavet i BP och tills vidare inte tillåta investeringar i aktien. Generellt har RJ sedan samarbetet med den etiska konsulten påbörjades valt en restriktiv hållning och inte tillåtit investeringar i företag som ej följt våra etiska riktlinjer.

Finansiell ställning

För att ge ytterligare information om stiftelsens finansiella ställning kompletteras årsredovisningen med balansposters bokförda värde och jämförande marknadsvärde, se separat bilaga s. 67. Vid utgången av året översteg marknadsvärdet på RJ:s tillgångar det bokförda värdet med 1 860 miljoner kronor (1 622).

RJ:s redovisade egna kapital ökade under året från 7 261 miljoner kronor till 7 681 miljoner kronor. Stiftelsens förmögenhet (eget kapital värderat till marknadsvärde) ökade från 8 883 miljoner kronor till 9 541 miljoner kronor. I slutet av året utgjorde balanserat resultat 14,6 (14,1) gånger årets beviljade forskningsmedel, att jämföra med styrelsebeslutet om ett belopp som lägst motsvarar tre års utdelning i normal omfattning.

Av RJ:s totala placeringar värderade till marknadsvärde vid utgången av 2010 utgjorde aktier 55 procent (56), räntebärande placeringar 31 procent (30), direktägda fastigheter 7 procent (7), fastighetsfonder 1 procent (1) och hedgefonder 6 procent (6).

Av tillgångarna var 23 procent denominerade i utländska valutor. Utestående terminskontrakt, vars nominella belopp per den 31 december 2010 uppgick till 958 miljoner kronor (1 115), medför dock att nettoexponeringen i utländsk valuta var 14 procent.

Långsiktig måluppfyllelse

RJ har med betydande marginal uppfyllt det avkastningsmål som styrelsen ställt upp för stiftelsens finansiella verksamhet. Enligt styrelsebeslut från 2003 ska placeringsverksamheten på lång sikt sträva efter en genomsnittlig årlig real avkastning om minst 4 procent, dvs. konsumentprisindex plus 4 procent.

Under perioden 2003–2010 uppgår den genomsnittliga reala avkastningen till 8,5 procent per år jämfört med målet om 4,0 procent per år. Detta innebär att den reala avkastningen för perioden 2003–2010 uppgår till sammanlagt 92,7 procent, vilket överstiger det långsiktiga målet med 55,9 procentenheter.

RJ:s kapitalförvaltning utvärderas också utifrån en referensportfölj. Referensportföljen ska ses som en lämplig portföljsammansättning med vilken realavkastningsmålet kan uppnås. Den föreslås av finansförvaltningen och fastställs av finanskommittén. Under perioden från startåret 2003 har referensportföljen gett en avkastning som överträffar det långsiktiga avkastningsmålet med god marginal. Därtill har den aktiva kapitalförvaltning som bedrivs inom RJ:s finansavdelning under perioden 2003–2010 överträffat referensportföljens jämförelseindex med sammanlagt 16,2 procentenheter, vilket motsvarar en överavkastning på i storleksordningen 1,5 miljarder kronor. Detta är hänförligt till överavkastning mot index både i den taktiska tillgångsallokeringen och i delportföljerna svenska aktier, internationella aktier och räntebärande placeringar.

Samtliga tillgångsslag, som jämförs med marknadsindex, har för perioden 2003–2010 uppnått en avkastning som överstiger sina respektive jämförelseindex. Fastigheter och hedgefonder, som inte jämförs med index, har för perioden som helhet uppnått en genomsnittlig årlig realavkastning på 4,7 procent respektive 6,7 procent.

Risker och riskhantering

RJ upprättar årligen ett stresstest för att bedöma den påverkan som ett scenario med ett kraftigt värdefall på tillgångarna skulle ha på stiftelsens framtida utdelningskapacitet. Placeringsriskerna kan delas upp i följande riskfaktorer:

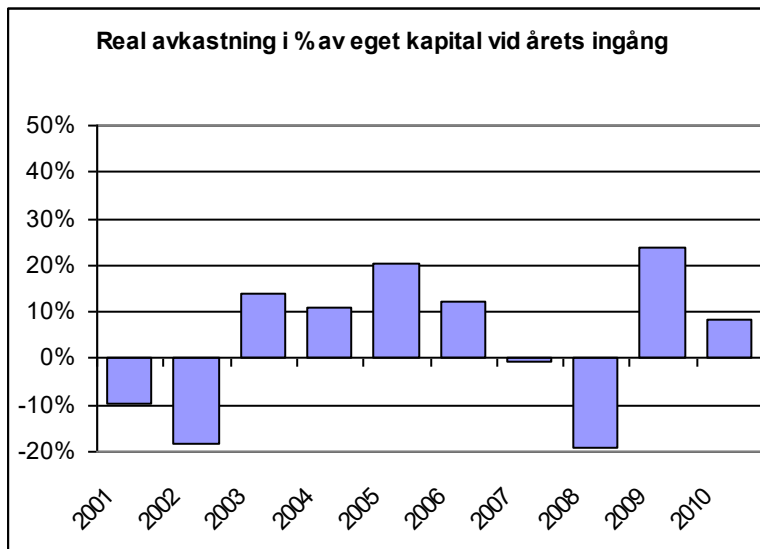
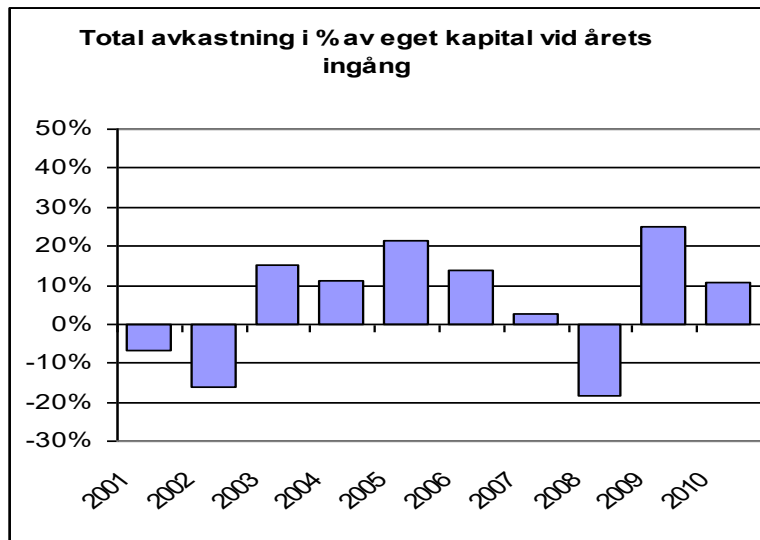
- Marknadsrisker inklusive aktie-, fastighets-, valuta- och ränterisk samt hedgefondsrisker
- Kreditrisker, inklusive motpartsrisker
- Likviditetsrisker

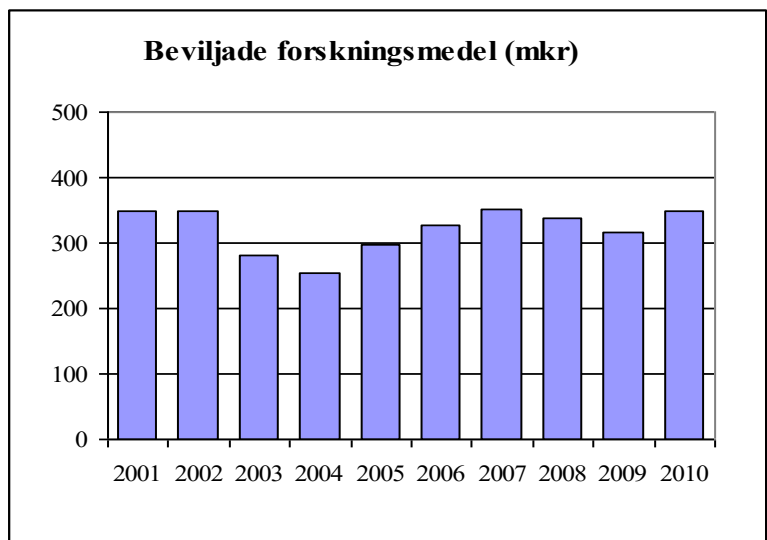
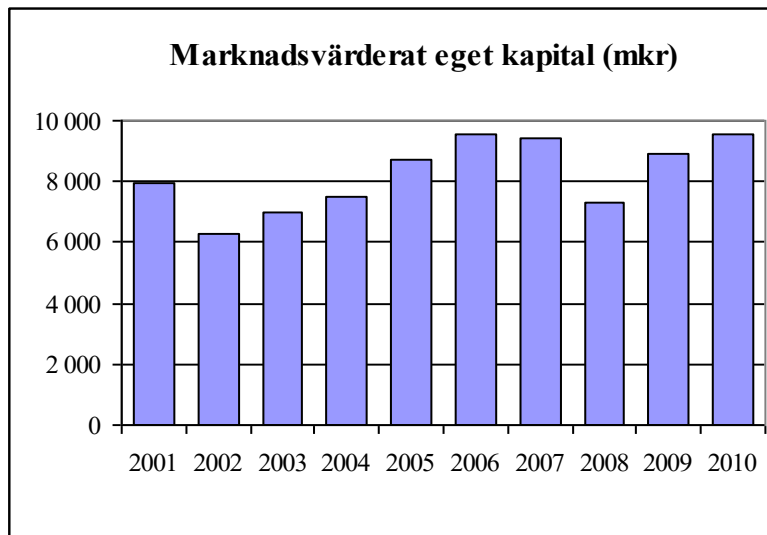
Placeringspolicyn, som fastställs av styrelsen, anger placeringsinriktning, limiter för placeringsrisker, godkända finansiella instrument, avkastningsmål och etiska riktlinjer. Inom ramen för placeringspolicyn och beslut i finanskommittén, såsom referensportföljen, är investeringsbesluten delegerade till finansavdelningen. Alla värdepapper förvaras i en svensk bankdepå. Finansadministrationen är separerad från förvaltningen och består av funktionerna controller och back-office.

Den finansiella verksamheten – tio år i sammandrag

Den 1 januari 1988 fick Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond nya stadgar som innebar att stiftelsen blev en självständig finansiell aktör.

Nedan redovisas – i form av stapeldiagram – utvecklingen under de tio senaste åren av fyra grundläggande finansiella mått – den totala avkastningen, den reala avkastningen (inflationsjusterad), eget kapital till marknadsvärde samt årliga beviljade forskningsmedel.

Tabell 1 Finansiellt resultat (KSEK)

Tillgång	Intäkt/kostnad	2010	2009
<i>Fastigheter</i>	Intäkter	34 394	35 984
	Realisationsvinster/förluster	54 359	–
	Avskrivningar	–5 509	–5 612
	Restitution av skatt	–	40
	Räntekostnader	–1 030	–1 010
	Övriga kostnader	–18 482	–17 989
	Avsättning till periodiseringsfonder	–2 250	–2 362
	Skatt på årets resultat	–1 023	–1 864
	Förändring av ej realiserade vinster	19 865	44 612
Summa fastigheter		80 324	51 799
<i>Aktier</i>	Utdelningar	149 700	162 289
	Realisationsvinster/förluster	401 524	–295 662
	Återföring nedskrivningar	222 124	1 228 262
	Nedskrivningar	–188 379	–222 124
	Ränteintäkt aktiekonvertibel	2 001	1 917
	Förändring av ej realiserade vinster	217 558	811 486
Summa aktier		804 528	1 686 168
<i>Hedgefonder</i>	Utdelningar	19 969	13 925
	Förändring av ej realiserade vinster	16 031	50 839
Summa hedgefonder		36 000	64 764
<i>Onoterad fastighetsfond (Aberdeen)</i>	Utdelningar	1 583	–
	Återföring nedskrivningar	12 041	–
	Nedskrivningar	–9 252	–12 041
	Förändring av ej realiserade vinster	0	–3 507
Summa onoterad fastighetsfond		4 372	–15 548
<i>Vinstandelslån</i>	Ränteintäkter	3 310	1 867
	Nedskrivning Sveafastigheter Fund III	–281	–
Summa vinstandelslån		3 029	1 867
Räntebärande			
<i>Bankmedel</i>	Ränteintäkter	910	2 582
	Räntekostnader	–2	–3
	Valutakursvinster/förluster	–7 636	–1 541
<i>Certifikat</i>	Ränteintäkter	10 574	26 056
	Nedskrivningar	–210	–
	Förändring av ej realiserade vinster	–616	–8 618

Tillgång	Intäkt/kostnad	2010	2009
<i>Obligationer</i>	Ränteintäkter	76 025	80 032
	Realisationsvinster/förluster	1 398	-13 891
	Återföring nedskrivningar	–	1 565
	Nedskrivningar	-25 828	–
	Förändring av ej realiserade vinster	-25 209	25 209
Summa räntebärande tillgångar		29 406	111 391
Valutaterminer	Ränteintäkter	1 765	1 299
	Räntekostnader	-1 706	-2 830
	Valutakursvinster/förluster	68 589	37 420
	Återföring nedskrivning	1 308	11 644
	Nedskrivning	–	-1 308
	Förändring av ej realiserade vinster	10 442	–
Summa valutaterminer		80 398	46 225
Övriga intäkter	Ersättn. rättegångskost.skatt Frankrike	14	–
Summa övriga intäkter		14	–
	Finansiella kostnader	-4 127	-4 044
Finansiellt resultat		1 033 944	1 942 622

Resultaträkning (KSEK)

	Not	2010	2009
<i>Stiftelsens intäkter</i>			
Utdelningar	1	171 252	176 214
Ränteintäkter	2	94 585	113 753
Resultat fastigheter	3	61 489	8 197
Resultat från avyttring och nedskrivning av finansiella instrument	4	413 347	686 108
Valutakursresultat m.m.	5	62 261	46 215
Övriga intäkter		14	–
<i>Stiftelsens kostnader</i>			
Nedskrivning Certifikat		–210	–
Finansiella kostnader	6	–4 127	–4 044
Personalkostnader	7, 8, 9	–24 083	–23 471
Externa kostnader	10	–9 605	–9 745
Avskrivningar inventarier	17	–485	–712
Räntekostnader	11	–2 738	–3 843
Årets resultat	23	761 700	988 672

För resultat inklusive ej realiserade vinster/förändring av eget kapital till marknadsvärde, se not 12.

Balansräkning (KSEK)

	Not	2010-12-31	2009-12-31
Tillgångar			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
Materiella anläggningstillgångar			
Fastigheter	14, 15	273 260	288 625
Inventarier	17	267	723
Summa materiella anläggningstillgångar		273 527	289 348
Finansiella anläggningstillgångar			
Obligationer	18	1 747 225	1 621 392
Aktier	19	4 453 840	4 358 805
Hedgefonder	20	389 600	369 630
Vinstandelslån	20	78 072	57 893
Onoterad fastighetsfond	20	52 070	49 281
Summa finansiella anläggningstillgångar		6 720 807	6 457 001
Summa anläggningstillgångar		6 994 334	6 746 349
<i>Omsättningstillgångar</i>			
Kortfristiga fordringar	21	2 321	68 817
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	22	46 670	44 562
Certifikat	25	1 095 267	947 547
Kassa och bank		362 422	189 843
Summa omsättningstillgångar		1 506 680	1 250 769
Summa tillgångar		8 501 014	7 997 118
Eget kapital och skulder			
<i>Bundet eget kapital</i>	23, 24		
Stiftelsekapital		2 588 800	2 556 383
<i>Fritt eget kapital</i>	23, 24		
Kulturvetenskapliga donationen		1 872 066	1 848 624
Balanserat resultat		3 220 390	2 856 409
Summa eget kapital		7 681 256	7 261 416
<i>Obeskattade reserver</i>			
Periodiseringsfonder	16	4 612	2 362
Summa obeskattade reserver		4 612	2 362
<i>Avsättningar</i>			
Avsättningar för pensioner		1 589	1 674
Summa avsättningar		1 589	1 674

	Not	2010-12-31	2009-12-31
<i>Långfristiga skulder</i>			
Inteckningslån		45 050	45 050
Summa långfristiga skulder		45 050	45 050
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Beviljade ej utbetalda forskningsmedel		750 390	666 335
Leverantörsskulder		2 587	2 954
Valutaterminer	26	–	1 308
Övriga kortfristiga skulder	27	9 103	7 875
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	28	6 427	8 144
Summa kortfristiga skulder		768 507	686 616
Summa skulder och avsättningar		819 758	735 702
Summa eget kapital och skulder		8 501 014	7 997 118
<i>Ställda säkerheter</i>			
	29	49 371	49 371
<i>Ansvarsförbindelser</i>	31	86 907	20 490

Tidigare års information om balansposters bokförda värde och jämförande marknadsvärden återfinns i separat bilaga.

Kassaflödesanalys (KSEK)

	2010	2009
Kassaflöde från den löpande verksamheten		
Årets resultat	761 700	988 672
<i>Justeringar för poster som ej ingår i kassaflödet:</i>		
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar	5 994	6 324
Återföring av nedskrivning finansiella anläggningstillgångar	-234 165	-1 229 827
Nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar	223 740	234 165
Realisationsresultat materiella anläggningstillgångar	-54 359	-
Realisationsresultat finansiella anläggningstillgångar	-402 922	309 554
Förändring av avsättningar till periodiseringsfonder	2 250	2 362
Förändring av avsättningar till pensioner	-84	-76
Förändringar räntefordran	-3 229	3 268
Förändringar ränteskuld	-348	184
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	298 577	314 626
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital		
Förändring av kortfristiga fordringar	-80 104	211 536
Förändring av kortfristiga skulder	-1 816	-150 001
Kassaflöde från den löpande verksamheten	216 657	376 161
Kassaflöde från investeringsverksamheten		
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-29	-444
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	64 215	0
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar	-3 234 760	-3 906 778
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	3 384 302	3 535 074
Kassaflöde från investeringsverksamheten	213 728	-372 148
Kassaflöde långfristig finansiering		
Förändring av långfristiga skulder	-	-50
Kassaflöde långfristig finansiering	0	-50
Kassaflöde från anslagsverksamheten		
Förändring av beviljade ej utbetalda anslag	84 054	78 297
Återbetalade anslag	5 787	3 543
Årets beviljade anslag	-347 647	-316 761
Kassaflöde från anslagsverksamheten	-257 806	-234 921
Årets kassaflöde	172 579	-230 958
Kassa, bank vid årets ingång	189 843	420 801
Kassa, bank vid årets utgång	362 422	189 843

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Redovisnings- och värderingsprinciper är oförändrade. Uppställningen av resultaträkningen är anpassad efter stiftelsens verksamhet och avviker därför från årsredovisningslagens uppställningsformer. Från och med 2010 lämnas upplysningar om tillgångars marknadsvärde samt resultat inklusive ej realiserade vinster/förändring av eget kapital till marknadsvärde i noter till balans- och resultaträkningen.

Tidigare års information om balansposters bokförda värde och jämförande marknadsvärden återfinns i separat bilaga.

Värdering materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar och erforderliga nedskrivningar. Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. Linjär avskrivningsmetod används för samtliga typer av materiella tillgångar.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader	50 år
Inventarier	5 år
Datorer	3 år

När det finns en indikation på att en tillgång eller en grupp av tillgångar har minskat i värde görs en bedömning av dess redovisade värde. Om en värdenedgång bedöms vara bestående skrivs tillgången ned.

Mark redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för erforderliga nedskrivningar.

Investeringar i såväl egenutvecklad som förvärvad programvara kostnadsförs löpande.

Pågående nyanläggningar och förskott tas upp till anskaffningsvärde. När arbetet färdigställts förs utgifter som är värdehöjande till balansposten fastigheter och övriga utgifter till resultaträkningen.

Värdering finansiella anläggningstillgångar

Aktierelaterade värdepapper (inklusive aktiekonvertibler) värderas individuellt till anskaffningsvärde minskat med erforderliga nedskrivningar. Upplupen ränta på aktiekonvertibler redovisas som upplupen intäkt i balansräkningen.

Hedgefonder, vinstandelslån och onoterad fastighetsfond värderas kollektivt var grupp för sig till anskaffningsvärde minskat med erforderliga nedskrivningar.

Räntebärande värdepapper värderas kollektivt till anskaffningsvärde minskat med erforderliga nedskrivningar. Upplupen ränta på kupongobligationer redovisas som upplupen intäkt i balansräkningen. Instrument utan kupongränta värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Utländska värdepapper värderas utifrån anskaffningsdagens valutakurs.

Värdering omsättningstillgångar

Fordringar upptas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Fordringar i utländsk valuta värderas utifrån balansdagens valutakurs.

Utestående valutaterminskontrakt värderas kollektivt enligt lägsta värdets princip (LVP). Det innebär att om tillgångskollektivet valutaterminer har negativt marknadsvärde redovisas detta som skuld och motsvarande nedskrivning görs. Skillnaden mellan terminskurs och avistakurs periodiseras över terminskontraktets löptid och redovisas som upplupen ränteutäkt.

Certifikat värderas kollektivt enligt lägsta värdets princip (LVP). Det innebär att om kollektivet certifikat har ett bokfört värde som är högre än verkligt värde görs erforderlig nedskrivning på mellanskillnaden. Upplupen ränta på certifikat redovisas som upplupen intäkt i balansräkningen.

Banktillgodohavanden i utländsk valuta värderas till balansdagens valutakurs.

Värdering skulder

Skulder i utländsk valuta värderas utifrån balansdagens valutakurs.

Beviljade forskningsmedel

Beviljade forskningsmedel redovisas direkt mot fritt eget kapital. Beviljade medel skuldförs vid beslutstillfället.

Eget kapital

Bokfört eget kapital utgörs av bundet och fritt eget kapital. Bundet eget kapital (stiftelsekapital) består av Jubileumsdonationen (Riksbankens donation) och Erik Rönnbergs donationer. Enligt donationsvillkoren ska realvärdet för dessa donationer upprätthållas över tiden. Detta sker genom en årlig avsättning till bundet eget kapital, med ett belopp beräknat utifrån konsumentprisindex utveckling mellan åren. Det bundna egna kapitalet är ej tillgängligt för utdelning.

Fritt eget kapital består av Kulturvetenskapliga donationen och balanserat resultat. För denna donation gäller, som framgår av donationsvillkoren, att dess hela kapital får användas för anslag till forskning. Inom ramen för fritt eget kapital görs emellertid ändå en avsättning för bevarande av donationens realvärde.

Balanserat resultat består av vinstmedel med avdrag för avsättning för bevarande av donationernas realvärden samt för beviljade forskningsmedel. Enligt styrelsebeslut 1992 ska balanserat resultat som lägst uppgå till ett belopp motsvarande tre års utdelning av forskningsmedel i normal omfattning.

Noter (belopp i KSEK)

Not 1.	Utdelningar		
		2010	2009
	Aktier	149 700	162 289
	Alternativa placeringar	21 552	13 925
	Summa	171 252	176 214

Not 2.	Ränteintäkter		
		2010	2009
	Obligationer	76 025	80 032
	Vinstandelslån	3 310	1 867
	Aktiekonvertibler	2 001	1 917
	Certifikat	10 574	26 056
	Valutaterminer	1 765	1 299
	Bank	910	2 582
	Summa	94 585	113 753

Not 3.	Resultat fastigheter		
		2010	2009
	Realisationsresultat	54 359	–
	Hysesintäkter	34 394	35 984
	Avskrivningar	–5 509	–5 612
	Restitution av skatt	–	40
	Övriga kostnader	–18 482	–17 989
	Avsättning till periodiseringsfond	–2 250	–2 362
	Skatt på årets resultat	–1 023	–1 864
	Summa	61 489	8 197

Av fastighetsintäkterna utgör 4 048 (4 008) en beräknad internhyra för stiftelsens egna lokaler. Se även not 11, 14 och 15.

Not 4.	Resultat från avyttring och nedskrivning av finansiella instrument		
		2010	2009
	Realisationsresultat obligationer	1 398	–13 891
	Återföring nedskrivning obligationer	–	1 565
	Nedskrivning obligationer	–25 828	–
	Realisationsresultat aktier	401 524	–295 662
	Återföring nedskrivning aktier	222 124	1 228 261
	Nedskrivning aktier	–188 379	–222 124
	Återförd nedskrivning fastighetsfond	12 041	–
	Nedskrivning fastighetsfond	–9 252	–12 041
	Nedskrivning Sveafastigheter Fund III	–281	–
	Summa	413 347	686 108

Not 5.	Valutakursresultat m.m.		
		2010	2009
	Valutakursresultat orealiserat	-7 636	-1 541
	Valutakursresultat valutaterminer	68 589	37 420
	Återföring nedskrivning valutaterminer	1 308	11 644
	Nedskrivning valutaterminer	-	-1 308
	Summa	62 261	46 215

Not 6.	Finansiella kostnader		
		2010	2009
	Depåavgift	632	569
	Övriga finansiella kostnader	3 495	3 475
	Summa	4 127	4 044

Not 7.	Löner, andra ersättningar och sociala kostnader		
		2010	2009
	Löner och andra ersättningar		
	Styrelse och verkställande direktör	2 827	2 899
	Övriga anställda	11 537	11 446
	Summa	14 364	14 345
	Sociala kostnader	9 039	8 405
	– varav pensionskostnader	3 739	3 225

Av pensionskostnader avser 775 (740) styrelse och verkställande direktör.

Not 8.	Medelantal anställda		
		2010	2009
	Kvinnor	11,1	10,8
	Män	6,1	5,9
	Summa	17,2	16,7

Not 9.	Sjukfrånvaro 2010		
		Korttids- frånvaro	Långtids- frånvaro
	Kvinnor	0,21 %	0,00 %
	Män	0,0 7%	0,00 %
	Summa	0,16 %	0,00 %

Not 10.	Ersättning till revisorer (inkl. moms)		
		2010	2009
	PwC (intern revision)		
	Revisionsuppdraget	206	212
	Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	11	32
	Skatterådgivning	45	35
	Riksrevisionen (extern revision)		
	Revisionsuppdraget	225	225
	Summa	487	504

Not 11.	Räntekostnader		
		2010	2009
	Bank	2	3
	Valutaterminer	1 706	2 830
	Fastigheter	1 030	1 010
	Summa	2 738	3 843

Not 12.	Förändring av eget kapital till marknadsvärde före beviljade forskningsmedel		
		2010	2009
	Årets resultat	761 700	988 672
	Förändring av ej realiserade vinster, se nedan	238 071	920 021
	Summa förändring av eget kapital till marknadsvärde före beviljade forskningsmedel	999 771	1 908 693

	Förändring av ej realiserade vinster			
		2010	2009	Förändring
	Fastigheter	441 240	421 375	19 865
	Obligationer	0	25 209	-25 209
	Aktier	1 228 317	1 010 759	217 558
	Hedgefonder	179 830	163 799	16 031
	Certifikat	0	616	-616
	Valutaterminer	10 442	0	10 442
	Summa	1 859 829	1 621 758	238 071

Se även not 24.

Not 13.	Avsättning för bevarande av realvärden
Genomsnittsvärdet för konsumentprisindex 2010 uppgår till 303,46. Motsvarande indexvärde för 2009 är 299,66. Mellan 2009 och 2010 ökade således konsumentprisindex med 1,2681 %. Det uppindexerade reala stiftelsekapitalet (bundet eget kapital) ska därför ökas med $2\,556\,383 \times 0,012681 = 32\,417$ medan Kulturvetenskapliga donationen (fritt eget kapital) ökas med $1\,848\,624 \times 0,012681 = 23\,442$. Se vidare not 23 och 24.	

Not 14.	Fastigheter		
		Bokfört värde	Marknadsvärde ¹⁾
	Styrpinnen 23, Stockholm	127 526	149 000
	Brännaren 7, Stockholm	14 253	73 000
	Sländan 2, Stockholm	6 853	55 000
	Rekryten 6, Stockholm	22 635	112 000
	Snöklockan 1, Stockholm	18 833	85 000
	Jasminen 4, Stockholm	12 830	54 500
	Apelträdet 5, Stockholm	12 780	44 000
	Hjorten 17, Stockholm	15 022	90 000
	Sånglärkan 12, Stockholm	42 528	52 000
	Summa	273 260	714 500

Fastigheterna ägs till 100 %.

¹⁾ Marknadsvärde för fastigheter baseras på externa värderingar utförda av DTZ.

Not 15.	Fastigheter		
		2010	2009
	<i>Byggnader</i>		
	Ingående anskaffningsvärden	280 586	280 586
	Försäljningar	-7 158	-
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	273 428	280 586
	Ingående avskrivningar	-75 004	-69 392
	Försäljningar	2 426	-
	Årets avskrivningar	-5 509	-5 612
	Utgående ackumulerade avskrivningar	-78 087	-75 004
	Ingående nedskrivningar	-18 700	-18 700
	Återförd nedskrivning	-	-
	Utgående ackumulerade nedskrivningar	-18 700	-18 700
	<i>Mark</i>		
	Ingående anskaffningsvärden	101 743	101 743
	Försäljningar	-5 124	-
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	96 619	101 743
	Ingående nedskrivningar	0	0
	Utgående ackumulerade nedskrivningar	0	0
	Utgående restvärden enligt plan byggnader och mark	273 260	288 625
	Taxeringsvärden, byggnader	266 260	247 196
	Taxeringsvärden, mark	271 545	231 485

Fastigheternas marknadsvärden framgår av not 14. Se även not 3 och 11.

Not 16.	Periodiseringsfonder		
		2010	2009
	Periodiseringsfond tax. 2010	2 362	2 362
	Periodiseringsfond tax. 2011	2 250	–
	Summa	4 612	2 362

Not 17.	Inventarier		
		2010	2009
	Ingående anskaffningsvärden	4 478	4 485
	Inköp	29	444
	Försäljningar och utrangeringar	–195	–451
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	4 312	4 478
	Ingående avskrivningar	–3 755	–3 494
	Försäljningar och utrangeringar	195	451
	Årets avskrivningar	–485	–712
	Utgående ackumulerade avskrivningar	–4 045	–3 755
	Utgående restvärden enligt plan	267	723

Not 18.	Obligationer			
	Förfalloår	Nominellt belopp	Bokfört värde	Marknadsvärde¹⁾
	<i>Svenska nominella obligationer</i>			
	2011	40 000	40 077	40 146
	2012	454 000	473 056	472 774
	2013	335 000	350 051	348 646
	2014	320 000	341 123	333 770
	2015	520 000	568 746	551 889
	Summa	1 669 000	1 773 053	1 747 225
	Nedskrivning obligationer		–25 828	
	Summa obligationer	1 669 000	1 747 225	1 747 225

¹⁾ Obligationer marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses senaste betalkurs på balansdagen eller om sådan saknas senaste köpkurs.

Not 19.	Aktier			
	<i>Svenska aktier</i>	Antal	Bokfört värde	Marknadsvärde¹⁾
	ABB	450 000	55 572	68 220
	ACAP Invest B	25 000	1 275	1 275
	Active properties A	25 000	0	0
	Active properties B	175 000	0	0
	Alfa Laval	180 000	12 546	25 506
	Alliance oil/West Siberian Res	300 000	29 992	31 890
	Assa Abloy B	80 000	9 332	15 160
	AstraZeneca SDB	200 000	61 860	61 860
	Atlas Copco B	1 060 000	154 888	161 226
	Autoliv SDB	140 000	44 848	74 620

	Svenska aktier	Antal	Bokfört värde	Marknadsvärde¹⁾
	Axis	100 000	6 537	12 250
	B & B TOOLS B	368 725	21 934	41 574
	BE Group	350 000	15 855	15 855
	Beijer Alma AB B	150 000	21 081	24 075
	Betsson AB B	50 000	5 362	5 850
	Billerud	120 000	3 864	6 990
	Biotage A	900 000	6 030	6 030
	Black Earth Farming SDB	480 000	12 720	12 720
	Boliden	500 000	25 838	68 350
	Carnegie	285 000	142	142
	Electrolux B	300 000	49 184	57 300
	Elekta B	140 000	23 752	36 232
	Ericsson B	2 600 000	203 190	203 190
	Fenix Outdoor B	110 000	6 160	20 900
	G&L Beijer B	224 433	12 675	62 841
	Hennes & Mauritz B	1 080 000	158 417	241 920
	Hexagon AB B	500 000	50 063	72 100
	Hexagon B BTA	100 000	7 400	14 450
	Husqvarna B	1 050 000	41 301	58 958
	Investor B	380 000	44 844	54 682
	JM B	100 000	11 070	15 750
	Kappahl Holding AB	437 298	19 897	19 897
	Kinnevik B	100 000	8 990	13 700
	Lindab	260 000	22 945	22 945
	Lundin Mining	400 000	12 442	19 444
	Millicom SDB	65 000	40 101	41 990
	MTG B	90 000	27 762	40 050
	Nobia	300 000	9 420	18 075
	Nokia Corp	300 000	20 790	20 790
	Nordea	3 400 000	149 960	248 710
	Oriflame SDB	30 000	10 620	10 620
	PA Resources (Konvertibel)	18 188 448	18 202	19 825
	Poolia B	450 000	17 457	18 945
	Sandvik	1 600 000	127 652	209 760
	SAS AB	26 666	600	600
	SCA B	600 000	53 591	63 720
	Scania B	950 000	109 312	146 965
	SEB A	2 950 000	103 130	165 495
	Skanska B	250 000	28 858	33 325
	SKF B	600 000	71 123	114 960
	Skistar AB	40 000	4 703	5 210
	SSAB B	700 000	69 405	69 405
	Swedbank A	750 000	60 545	70 350
	Swedish Match AB	150 000	22 242	29 205
	Svenska Handelsbanken A	380 000	58 977	81 662
	Systemair	150 000	10 170	14 963
	Tele 2 B	330 000	36 247	46 068
	TeliaSonera	2 800 000	118 374	149 240
	Trelleborg B	300 000	18 010	21 330
	WESC	150 000	13 650	13 650
	Volvo B	2 150 000	129 772	254 775

	Svenska aktier	Antal	Bokfört värde	Marknadsvärde¹⁾
	Vostok Nafta Investment SDB	500 000	16 528	18 650
	Summa svenska aktier		2 509 207	3 476 240
	Utländska aktier			
	Brasilien			
	Petroleo Brasileiro SA (American Deposit Receipts)	70 000	14 841	16 034
	Danmark			
	AP Moeller Maersk B	200	12 161	12 161
	Danske Bank	70 000	11 531	12 050
	Finland			
	Fortum	73 000	14 761	14 761
	Frankrike			
	Axa	82 567	9 226	9 226
	BNP Paribas	60 000	25 638	25 638
	LVMH	14 000	9 322	15 468
	Sanofi Aventis	45 000	19 325	19 325
	Société Générale A	30 000	10 739	10 829
	Total	165 000	58 717	58 717
	Holland			
	ASM Lithography Holding	40 000	8 979	10 375
	Koninklijke Ahold	120 000	10 637	10 637
	KPN	125 000	12 251	12 251
	Japan			
	Canon	40 000	12 366	13 910
	Honda Motor	120 000	26 339	31 868
	Sony	80 000	17 787	19 342
	Mexico			
	America Movil (American Deposit Receipts)	35 000	12 884	13 453
	Norge			
	DNB Holding ASA	120 000	10 262	11 317
	Gjensidige Forsikring	76 000	5 120	5 120
	Telenor	120 000	11 886	13 099
	Yara International	30 000	8 999	11 659
	Schweiz			
	ABB LTD N	100 000	13 505	14 956
	CS Group	50 000	13 524	13 524
	Nestle	194 000	53 347	76 263
	Novartis	114 000	41 109	44 978
	Roche	12 000	11 547	11 804
	UBS	150 000	16 532	16 532
	Spanien			
	Banco Santander	354 487	25 223	25 223
	Inditex	15 000	7 543	7 543
	Storbritannien			
	Anglo American PLC	60 000	17 104	20 944
	AstraZeneca	45 000	13 761	13 761
	Barclays	700 000	19 167	19 167
	BG Group	170 000	22 332	23 057

	Utländska aktier	Antal	Bokfört värde	Marknadsvärde¹⁾
	BHP Billiton PLC Ord	180 000	32 057	48 054
	Essar Energy	210 000	9 749	12 747
	GlaxoSmithKline	100 000	12 977	12 977
	HSBC Holdings	523 187	35 649	35 649
	Prudential	100 000	3 969	6 991
	Royal Dutch Shell A	50 000	10 898	11 190
	Royal Dutch Shell B	369 000	81 201	81 673
	Standard Chartered	101 250	17 502	18 283
	Tesco	285 000	12 676	12 676
	Vodafone Group	2 970 000	51 533	51 533
	Xstrata	230 000	25 256	36 237
	Sydkorea			
	Hyundai Motor	15 000	13 681	15 563
	Samsung	500	2 535	2 838
	Samsung Electronics (Global Deposit Receipts)	23 000	41 287	65 050
	Tyskland			
	Allianz SE	35 000	27 935	27 935
	BASF AG	60 000	25 446	32 148
	Bayer AG NPV	45 000	18 934	22 334
	Daimler	86 000	30 168	39 156
	EON	58 000	11 939	11 939
	Siemens	37 500	31 199	31 199
	USA			
	3M	25 000	11 305	14 463
	Apple Inc	4 000	5 664	8 649
	Baxter	43 000	14 591	14 591
	Bristol Myers Squibb	30 684	5 311	5 447
	Caterpillar	25 000	10 554	15 697
	Cisco Systems	170 000	23 054	23 054
	Citigroup	400 000	10 695	12 683
	Coca-Cola Co	142 000	49 902	62 607
	Colgate Palmolive	55 000	27 174	29 632
	Conocophillips	130 000	44 330	59 347
	Cooper Industries	34 000	8 807	13 286
	Deere & Co	35 000	10 214	19 486
	EMC	65 000	7 077	9 978
	General Electric	500 000	52 093	61 305
	Google Inc	3 500	12 665	13 936
	Hewlett Packard	165 000	46 567	46 567
	IBM	24 000	19 549	23 612
	Ingersoll Rand	45 000	7 379	14 205
	Intel	265 000	34 440	37 359
	Johnson & Johnson	75 000	31 096	31 096
	JP Morgan Chase	180 000	51 186	51 186
	Kraft Foods Inc	110 000	21 556	23 235
	Marathon Oil	110 000	24 959	27 306
	Mc Donalds	73 000	33 473	37 563
	Mead Johnson Nutrition	19 542	5 004	8 155
	Merck US	182 670	44 133	44 133

	<i>Utländska aktier</i>	Antal	Bokfört värde	Marknadsvärde¹⁾
	Metlife	30 000	6 882	8 937
	Microsoft Corp.	395 000	66 247	73 930
	Morgan Stanley	100 000	18 240	18 240
	Nike	44 000	19 076	25 195
	Pepsi Co	75 000	31 912	32 846
	Pfizer	478 950	51 487	56 219
	Praxair Inc	20 000	10 965	12 800
	Procter & Gamble Co	60 000	24 186	25 875
	Starbucks	40 000	8 404	8 615
	Transocean Ltd	10 000	4 660	4 660
	Walt Disney	75 000	14 740	18 859
	Summa utländska aktier		1 944 633	2 205 918
	Summa aktier totalt		4 453 840	5 682 158

¹⁾ Aktierelaterade värdepapper (inkl. aktiekonvertibler) marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses senaste betalkurs på balansdagen eller om sådan saknas senaste köpkurs. Utländska värdepapper värderas utifrån balansdagens valutakurs.

Not 20.	Alternativa placeringar	Antal andelar	Bokfört värde	Marknadsvärde¹⁾
	<i>Hedgefonder</i>			
	Catella	481 040	54 550	67 600
	Eikos	441	57 233	90 253
	Futuris	26 682	50 390	101 430
	Lynx	260 610	41 015	61 709
	Nektar	51 436	86 412	119 997
	Tanglin	57 064	50 000	69 149
	Zenit	1 123	50 000	59 291
	Summa hedgefonder		389 600	569 429
	<i>Vinstandelslån</i>			
	Sveafastigheter Fund II		60 540	60 540
	Sveafastigheter Fund III		17 812	17 532
	Nedskrivning Sveafastigheter Fund III		-280	
	Summa vinstandelslån		78 072	78 072
	<i>Onoterad fastighetsfond</i>			
	Aberdeen	330 397	61 322	52 070
	Nedskrivning Aberdeen		-9 252	
	Summa onoterad fastighetsfond		52 070	52 070
	Summa alternativa placeringar		519 742	699 571

¹⁾ Hedgefonder, vinstandelslån och onoterad fastighetsfond marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses det värde som rapporterats från respektive fondförvaltare. Utländska värdepapper värderas utifrån balansdagens valutakurs.

Not 21.	Kortfristiga fordringar		
		2010	2009
	Hysesfordringar m.m.	18	3
	Osäkra hyresfordringar	–	–
	Löneförskott	3	–
	Skattefordran 2008	–	1 047
	Skattefordran 2009	1 659	844
	Skattefordran 2010	594	–
	Momsfordran	–	36
	Sålida ej betalda värdepapper	–	66 847
	Reseförskott	10	–
	Övriga	37	40
	Summa	2 321	68 817

Not 22.	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		
		2010	2009
	Upplupna räntor	45 388	43 245
	Förutbetalda kostnader	1 282	1 317
	Summa	46 670	44 562

Not 23.	Eget kapital, bokfört värde				
		Bundet eget kapital ¹⁾	Fritt eget kapital		Eget kapital
			Kulturvetenskapliga donationen	Balanserat resultat	
	Eget kapital 2009-12-31	2 556 383	1 848 624	2 856 409	7 261 416
	Avsättning för bevarande av donationernas realvärde ²⁾	32 417	23 442	–55 859	0
	Årets resultat			761 700	761 700
	Återbetalade forskningsmedel			5 787	5 787
	Beviljade forskningsmedel ³⁾			–347 647	–347 647
	Eget kapital 2010-12-31	2 588 800	1 872 066	3 220 390	7 681 256

Not 24.	Eget kapital, marknadsvärde ⁴⁾	Eget kapital			
		Bundet eget kapital ¹⁾	Fritt eget kapital		Eget kapital
			Kulturvetenskapliga donationen	Balanserat resultat	
	Eget kapital 2009-12-31	2 556 383	1 848 624	4 478 167	8 883 174
	Avsättning för bevarande av donationernas realvärde ²⁾	32 417	23 442	-55 859	0
	Förändring av eget kapital till marknadsvärde			999 771	999 771
	Återbetalade forskningsmedel			5 787	5 787
	Beviljade forskningsmedel ³⁾			-347 647	-347 647
	Eget kapital 2010-12-31	2 588 800	1 872 066	5 080 219	9 541 085

¹⁾ Jubileumsdonationen och Erik Rönnbergs donationer.

²⁾ Av förarbetena till Riksbankens donation framgår att donationens realvärde ska upprätthållas över tiden. Samma grundläggande bestämmelse gäller för de båda privata donationer som RJ erhållit (Erik Rönnbergs donationer). Se not 13.

³⁾ För beviljade forskningsmedel se not 30.

⁴⁾ Stiftelsens förmögenhet definieras som eget kapital till marknadsvärde och motsvarar nettoförmögenhet vid värdering av tillgångar och skulder till marknadsvärden. Se även not 12.

Not 25.	Certifikat			
	Förfall 2011	Nominellt belopp	Bokfört värde	Marknadsvärde ¹⁾
	<i>Kvartal 1</i>	1 100 000	1 095 477	1 095 267
	<i>Kvartal 2</i>	–	–	–
	<i>Kvartal 3</i>	–	–	–
	<i>Kvartal 4</i>	–	–	–
	Summa	1 100 000	1 095 477	1 095 267
	Nedskrivning certifikat		-210	
	Summa certifikat		1 095 267	1 095 267

¹⁾ Certifikat marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses senaste betalkurs på balansdagen eller om sådan saknas senaste köpkurs.

Not 26.	Valutaterminer		
	Köpt/såld valuta	Nominellt belopp	Marknadsvärde ¹⁾
	<i>Förfallomånad 2011-01</i>		
	SEK/CHF	46 876	-1 982
	SEK/EUR	96 981	2 710
	SEK/GBP	40 971	137
	SEK/USD	199 016	-4 214
	<i>Förfallomånad 2011-02</i>		
	SEK/CHF	36 217	-1 208
	SEK/EUR	98 378	4 016
	SEK/GBP	95 657	4 438
	SEK/USD	183 126	3 777
	<i>Förfallomånad 2011-03</i>		
	SEK/GBP	57 637	969
	SEK/USD	102 699	1 799
	Summa	957 558	10 442

¹⁾ Valutaterminer marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses senaste betalkurs på balansdagen eller om sådan saknas senaste köpkurs. Om tillgångskollektivet valutaterminer har negativt marknadsvärde redovisas detta som skuld och motsvarande nedskrivning görs.

Not 27.	Övriga kortfristiga skulder		
		2010	2009
	Personalens källskatt	887	857
	Förvaltade medel från Vetenskapsrådet	1 739	239
	Förvaltade medel för samprojekt	6 098	6 754
	Moms hyror redovisningskonto	371	—
	Övrigt	8	26
	Summa	9 103	7 876

Not 28.	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		
		2010	2009
	Sociala avgifter	648	687
	Intjänade ej uttagna semesterdagar	759	1 017
	Särskild löneskatt på pensionsförsäkringspremier	864	784
	Upplupna räntor	148	496
	Förutbetald hyresintäkt	3 225	3 664
	Övriga upplupna kostnader, fastigheter	603	1 127
	Övriga upplupna kostnader	180	369
	Summa	6 427	8 144

Not 29.	Ställda säkerheter		
		2010	2009
	För egna avsättningar och skulder		
	Avseende skuld för in-teckningslån och derivat-handel		
	Fastighetsinteckningar	49 371	49 371
	Summa	49 371	49 371

Not 30.	Beviljade medel till forskning		
		2010	2009
	Medel från Jubileumsdonationen inkl. Nils-Eric Svenssons fond	130 078	173 519
	Medel från Kulturvetenskapliga donationen	216 769	142 442
	Medel från Erik Rönnbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar	600	600
	Medel från Erik Rönnbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnaåren	200	200
	Summa	347 647	316 761

För mer detaljerad information, se avsnittet Översikt över den forskningsstödande verksamheten år 2010 (s. 5).

Not 31.	Ansvarsförbindelser		
		2010	2009
	Beviljade anslag att utgå ur kommande års avkastning	6 329	7 370
	Kvarstående åtagande i Sveafastigheter Fund II (vinstandelslån). Åtagandet gäller t.o.m. den 30 juni 2015	8 360	13 120
	Kvarstående åtagande i Sveafastigheter Fund III (vinstandelslån). Åtagandet gäller t.o.m. den 31 mars 2013	72 218	–
	Summa	86 907	20 490

Bilaga

Balansposters bokförda värde och jämförande marknadsvärden (KSEK)

	Not	2010-12-31		2009-12-31	
		Bokförda värden	Marknadsvärden	Bokförda värden	Marknadsvärden
Tillgångar					
<i>Anläggningstillgångar</i>					
Materiella anläggningstillgångar					
Fastigheter	14, 15	273 260	714 500	288 625	710 000
Inventarier	17	267	267	723	723
Summa materiella anläggningstillgångar		273 527	714 767	289 348	710 723
Finansiella anläggningstillgångar					
Obligationer	18	1 747 225	1 747 225	1 621 392	1 646 601
Aktier	19	4 453 840	5 682 158	4 358 805	5 369 564
Hedgefonder	20	389 600	569 429	369 630	533 428
Vinstandelslån	20	78 072	78 072	57 893	57 893
Onoterad fastighetsfond	20	52 070	52 070	49 281	49 281
Summa finansiella anläggningstillgångar		6 720 807	8 128 954	6 457 001	7 656 767
Summa anläggningstillgångar		6 994 334	8 843 721	6 746 349	8 367 490
<i>Omsättningstillgångar</i>					
Kortfristiga fordringar	21	2 321	2 321	68 817	68 817
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	22	46 670	46 670	44 562	44 562
Certifikat	25	1 095 267	1 095 267	947 547	948 164
Valutaterminer	26	–	10 442	–	–
Kassa och bank		362 422	362 422	189 843	189 843
Summa omsättningstillgångar		1 506 680	1 517 122	1 250 769	1 251 386
Summa tillgångar		8 501 014	10 360 843	7 997 118	9 618 876
Eget kapital och skulder					
<i>Bundet eget kapital</i>	23, 24				
Stiftelsekapital		2 588 800	2 588 800	2 556 383	2 556 383
<i>Fritt eget kapital</i>	23, 24				
Kulturvetenskapliga donationen		1 872 066	1 872 066	1 848 624	1 848 624
Balanserat resultat		3 220 390	5 080 219	2 856 409	4 478 167
Summa eget kapital		7 681 256	9 541 085	7 261 416	8 883 174
<i>Obeskattade reserver</i>					
Periodiseringsfonder	16	4 612	4 612	2 362	2 362
Summa obeskattade reserver		4 612	4 612	2 362	2 362
<i>Avsättningar</i>					
Avsättningar för pensioner		1 589	1 589	1 674	1 674
Summa avsättningar		1 589	1 589	1 674	1 674
<i>Långfristiga skulder</i>					
Inteckningslån		45 050	45 050	45 050	45 050
Summa långfristiga skulder		45 050	45 050	45 050	45 050

	Not	2010-12-31		2009-12-31	
		Bokförda värden	Marknadsvärden	Bokförda värden	Marknadsvärden
<i>Kortfristiga skulder</i>					
Beviljade ej utbetalda forskningsmedel		750 390	750 390	666 335	666 335
Leverantörsskulder		2 587	2 587	2 954	2 954
Valutaterminer	26	–	–	1 308	1 308
Övriga kortfristiga skulder	27	9 103	9 103	7 875	7 875
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	28	6 427	6 427	8 144	8 144
Summa kortfristiga skulder		768 507	768 507	686 616	686 616
Summa skulder och avsättningar		819 758	819 758	735 702	735 702
Summa eget kapital och skulder		8 501 014	10 360 843	7 997 118	9 618 876
<i>Ställda säkerheter</i>					
Ansvarsförbindelser	29	49 371		49 371	
	31	86 907		20 490	